
ČESKÝ SVAZ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY
ZO Brněnsko
Kárnikova 16, 621 00 Brno

NÁVRH
REVITALIZAČNÍCH
OPATŘENÍ
V
POVODÍ
Š T A V Y

1
ÚVOD

Okres
Brno – venkov, Břeclav

Kraj
Jihomoravský

Brno
Leden 2005

OBSAH

<i>ÚVODEM</i>	4
<i>VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ</i>	5
<i>CHARAKTER ÚZEMÍ</i>	6
<i>AKTUÁLNÍ STAV VODNÍCH POMĚRŮ</i>	7
<i>AKTUÁLNÍ STAV KVALITY POVRCHOVÝCH VOD</i>	10
<i>AKTUÁLNÍ STAV VYUŽÍVÁNÍ POVODÍ</i>	11
<i>AKTUÁLNÍ STAV TURISTICKO – REKREAČNÍCH AKTIVIT</i>	12
<i>AKTUÁLNÍ STAV PŘÍRODNÍHO ZÁZEMÍ OBCÍ</i>	12
<i>AKTUÁLNÍ STAV BIOTY</i>	13
ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ	13
SEVERNÍ TŮNĚ	13
NOSISLAVSKÝ MOKŘAD	14
VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY	16
01 POD HORKOU	16
02 PRŠTICKÁ BAŽINKA	17
03 V RYBNÍČKÁCH	18
04 TOPOLY	18
05 ŠTAVA	19
06 U ŠTAVY	19
07 NA LEJTNĚ	20
08 SYROVICKÝ RYBNÍK	20
09 NÁDAVKY	21
10 NA RYBNÍKÁCH	22
11 NA PODHRÁZSKÉM	23
12 ŠIMLOCHY	24
13 ŠEJBA	25
14 LOUKA POD ŠEJBOU	26
15 KLÍNKY	27
16 UNKOVICKÉ LOUKY	28
17 DLOUHÉ LOUKY	29
18 KLUČINY	29
19 U HŘIŠTĚ	30
20 KNÍŽECÍ LES	31
21 V OKNECH	33
22 ŽELÍZKA	34
DALŠÍ VÝZNAMNÉ LOKALITY	35
KANÁL	35
VELKÉ LOUKY	35

ŽIVOČIŠTVO	37
RYBY (<i>Pisces</i>)	38
OBOJŽIVELNÍCI (<i>Amphibia</i>)	38
PLAZI (<i>Reptilia</i>)	42
PTÁCI (<i>Aves</i>)	42
SAVCI (<i>Mammalia</i>)	44
BEZOBRATLÍ (<i>Vertebrata</i>)	45
MIGRAČNÍ BARIÉRY	45
ROSTLINSTVO	45
VÝZNAMNÉ LOKALITY	45
VÝZNAMNÉ DRUHY	46
ZELEŇ	47
BILANCE TRVALÝCH TRAVNÍCH POROSTŮ	47
BILANCE DŘEVINNÝCH POROSTŮ	47
DOPOSUD REALIZOVANÁ REVITALIZAČNÍ OPATŘENÍ	48
01 SOBOTOVICKÁ NIVA	48
02 VKP ŠIMLOCHY	49
03 VKP UNKOVICKÉ LOUKY	51
04 VKP KLUČINY	51
05 REVITALIZACE VODOTEČÍ ŽABČICE - PŘÍSNOTICE	52
06 OBNOVA MOKŘADNÍCH BIOTOPŮ V KNÍŽECÍM LESE	53
07 VKP ŽELÍZKA	55
08 TERMANEC	55

NÁVRH REVITALIZAČNÍCH OPATŘENÍ V POVODÍ ŠATAVY

je zpracován ve 4 oddílech

1	ÚVODEM
2	SOUHRN
3	SPECIFIKACE OPATŘENÍ
	3.1
	3.2
	3.3
4	PŘEHLED

ÚVODEM

NÁVRH REVITALIZAČNÍCH OPATŘENÍ V POVODÍ ŠATAVY

byl vypracován
Českým svazem ochránců přírody
základní organizací Brněnsko
na základě
Smlouvy
o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje
ze dne 2.8.2004

Návrh vychází z dlouhodobého sledování zájmového území včetně systematického biologického mapování, aktuálně provedeného podrobného terénního průzkumu a současně navazuje na různorodá revitalizační opatření realizovaná v zájmovém území v uplynulých letech.

Návrh dále vychází z následujících podkladů získaných od jiných subdodavatelů.

Z hlediska ornitologického bylo zpracování podkladů (zpracování avifauny zájmového území s vytipováním ploch pro opatření ve prospěch mokřadních ptáků) provedeno Jihomoravskou pobočkou České společnosti ornitologické.

Z hlediska zajištění dalších poznatků o dolním toku Šatavy bylo zpracování podkladů (terénní průzkumy, vytipování ploch pro revitalizační opatření a podobně) provedeno dr. Forejtkem.

Z hlediska odhadů finančních nákladů na revitalizační opatření bylo zpracování podkladů (terénní průzkumy dotčených ploch s odhady finančních nákladů) provedeno spol. Agromeli.

Návrh vypracoval
Brno, leden 2005

.....
Josef Martiško

VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Návrh revitalizačních opatření se zabývá územím zahrnujícím celou délku toku Šatavy od propustku pod železniční tratí severně obce Prštice po zaústění do řeky Svratky u jezu Uherčice v délce zhruba 28 km.

Do řešeného území jsou dále zahrnuty dva hlavní levobřežní přítoky Šatavy. Celá délka toku Lejtny v délce zhruba 8 km a Syřůvky v délce zhruba 7 km.

Do řešeného území jsou dále podle situace zahrnuty některé doprovodné mokřadní plochy (lokality).

Řešené území zasahuje do 17 katastrálních území následujících obcí.

Bratčice	Silůvky
Dolní Kounice	Sobotovice
Hrušovany u Brna	Syrovice
Ledce	Uherčice
Mělčany	Unkovice
Nosislav	Vojkovice
Ořechov	Vranovice
Prštice	Žabčice
Přísnovice	

Řešené území zasahuje do 4 územních obvodů pověřených městských úřadů s rozšířenou působností.

IVANČICE (Mělčany, Dolní Kounice).

ŠLAPANICE (Ořechov, Prštice, Silůvky).

ŽIDLOCHOVICE (Bratčice, Hrušovany u Brna, Ledce, Nosislav, Přísnovice, Sobotovice, Syrovice, Unkovice, Vojkovice, Žabčice).

POHOŘELICE (Vranovice).

HUSTOPEČE (Uherčice).

Řešené území je obsaženo na následujících mapových listech základní mapy ČR 1 : 25 000.

24-341

24-343   24-344

34-122

Řešené území je obsaženo na následujících mapových listech základní mapy ČR 1 : 10 000.

24-34-12   24-34-13   24-34-14

24-34-18   24-34-19

24-34-23   24-34-24   24-34-25

34-12-05

34-12-10

CHARAKTER ÚZEMÍ

Dotčené území je součástí tří biogeografických regionů. Horní oblasti povodí zasahují do okraje hercynské podprovincie (regionu 1.24 Brněnského). Zbývající oblasti povodí jsou součástí podprovincie panonské. Ve středních oblastech povodí regionu 4.1b Lechovického a níže zasahuje území do regionu 4.5 Dyjsko – Moravského.

Tok Šatavy začíná v prostoru zalesněné Bobravské vrchoviny (zhruba do 400 m n.m.), z které následně přechází do mírně zvláště pahorkatiny charakteru zemědělsky využívané krajiny a následně pozvolně přechází do rovinaté oblasti jihomoravských údolních niv v nadmořské výšce zhruba 174-182 m n.m.

HORNÍ TOK ŠATAVY

Po obec Mělčany

Horní úsek toku nad obcí Prštice je v celé délce upraven a prochází zemědělsky využívanou krajinou s vysokou mírou lesnatosti a opuštěných ploch orné půdy. V rámci úseku se nachází dvě mokřadní lokality s vysokým biologickým potenciálem (VKP Pod Horkou, VKP Prštická bažinka).

Dolní úsek toku pod obcí Silůvky je v celé délce upraven, existenčně degradován a prochází zemědělsky využívanou krajinou se sporadicky rozptýlenými ostrůvky zeleně, které jsou soustředěny výhradně mimo vlastní údolní nivu (do sousedních zvyšujících se terénů). V rámci celého úseku se nenachází žádná přírodně významnější lokalita.

STŘEDNÍ TOK ŠATAVY

Mělčany - Hrušovany

Horní úsek toku pod obcí Mělčany je v celé délce upraven, existenčně degradován a prochází zemědělsky využívanou krajinou s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně. V rámci celého úseku se nenachází žádná přírodně významnější lokalita.

Střední úsek toku od Bratčic po Ledce je v celé délce upraven a prochází zemědělsky využívanou krajinou s relativně vyšším zastoupením různorodé zeleně. V rámci úseku se nachází unikátní mokřadní lokalita – Sobotovická niva (VKP Nádavky, VKP Na rybníkách).

Dolní úsek toku pod obcí Ledce je v celé délce upraven a prochází zemědělsky využívanou krajinou s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně. V rámci úseku se nachází dva velké boční

rybníky významné z hlediska rozvoje mokřadních společenstev živočichů.

DOLNÍ TOK ŠATAVY

Hrušovany – zaústění Šatavy do Svratky

Horní úsek toku po ČOV Hrušovany je v celé délce upraven a prochází zemědělsky využívanou krajinou s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně. Pouze v horním cípu úseku se nachází cennější mokřadní lokalita (VKP Louka pod Šejbou).

Střední úsek toku od ČOV Hrušovany po okraj Knížecího lesa je v celé délce upraven a prochází zemědělsky využívanou krajinou s nevelkým zastoupením jakékoliv zeleně. V rámci úseku se nachází několik významných mokřadních lokalit a v dolním levobřeží také soustava polních odvodňovacích kanálů s vysokým biologickým potenciálem.

Dolní úsek toku Šatavy od Knížecího lesa po zaústění je víceméně v celé délce upraven (pouze pomístně jsou dochovány fragmenty původního koryta) a prochází rozsáhlými lesními komplexy a zemědělsky využívanou krajinou s relativně vysokým zastoupením zeleně. V rámci úseku se nachází celá řada významných přírodních lokalit mokřadního charakteru. Z hlediska zájmů ochrany přírody jde o nejcennější úsek celého toku Šatavy.

TOK LEJTNY

Tok Lejtny s totálně degradovanou pramennou oblastí je v celé délce upraven a prochází zemědělsky využívanou krajinou s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně. Pouze v horním cípu toku se nachází cennější mokřadní lokalita (VKP V rybníčkách).

TOK SYRŮVKY

Tok Syrůvky s totálně degradovanou pramennou oblastí je v celé délce upraven a prochází zemědělsky využívanou krajinou s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně. Pod obcí Syrovice je větší boční rybník významnější z hlediska rozvoje mokřadních společenstev živočichů.

AKTUÁLNÍ STAV VODNÍCH POMĚRŮ

Vodní poměry jsou v celém povodí především díky minimální absorpci celého území a úpravám koryt vodotečí značně rozkolísané a vyznačují se vyššími jarními stavy a naopak zpravidla minimálními stavy letními. Navíc se významně uplatňuje rozkolísá-

nost průtoků v souvislosti s vydatnými nebo přivalovými srážkami a také zhoršování bilance spodních vod v souvislosti s urychleným odtokem povrchových vod z celého území.

VODNÍ ZDROJE

V celém povodí Šatavy se nachází více přirozených vodních zdrojů povrchových vod, které sehrávají významnou roli při dotování alespoň některých úseků dotčených toků během sušších období. Jejich vydatnost je ovšem zpravidla minimální v souvislosti se zhoršováním bilance spodních vod a také v souvislosti s celkovou degradací pramenných ploch a oblastí zorněním a odvodněním (například v případě pramene Lejtny a Syrůvky).

BILANCE SPODNÍCH VOD

Bilance hladiny spodních vod se prakticky po celé ploše povodí snižuje v souvislosti s minimální absorpcí území, urychleným odtokem a v neposlední řadě také s melioračními zařízeními a hluboce zaříznutými koryty toků.

ODBĚRY POVRCHOVÝCH VOD

Odběry povrchových vod v povodí se za stávající situace s ohledem na jejich nevelký objem (jde o značně znečištěné vody) nejeví z hlediska vodní stability toků zcela klíčovými. Významnější vliv se může projevit při napouštění vojkovických rybníků.

ODBĚRY PODZEMNÍCH VOD

Na dolním toku Šatavy se nachází jímací území zdrojů pitné vody Vranovice. Odčerpávání podzemních vod značně ovlivňuje vodní režim podél celého dolního toku (zhruba od Přísnotic až po zaústění do řeky Svratky).

Dotčené území je v tomto směru charakterizováno výrazným kolísáním jak povrchových vod, tak vod spodních. Od konce jara zde voda výrazně klesá (povrchová se v podstatě zcela ztrácí, spodní výrazně poklesává) a značně omezené množství vody zůstává pouze v některých nejhlubších terénních depresích. Ke zlepšení vodních poměrů zde dochází znovu až během podzimního a zimního období podle vývoje klimatických podmínek.

Zmíněné kolísání vodních stavů je nepochybně významně umocněno také celkově nevyrovnanými vodními poměry v horních partiích toku Šatavy s důsledky minimalizace přitékajících vod do dolních partií toku v suchých obdobích.

ZADRŽOVÁNÍ VODY

Zadržování (absorpce) vody je v celém povodí díky značně vysokému zornění s absencí trvalých travních porostů a minimem

vzrostlé zeleně, úpravě koryt včetně odvodňovacích melioračních systémů minimální až zcela zanedbatelná.

Především na horním a středním toku Šatavy a po celých délkách toku Lejtny a Syrůvky v tomto směru navíc v podstatě zcela chybí jakékoliv retenční prostory (příležitostné záplavové plochy), mokřady nebo vodní nádrže.

ODTOKOVÉ POMĚRY

Odtokové poměry jsou v celém povodí Šatavy značně urychleny díky minimální absorpci (zadržování vody) krajiny (včetně vlastních niv jednotlivých toků), úpravám koryt toků (napřímením, zahloubením nebo opevněním) a také díky melioračním opatřením z minulosti.

I po vydatnějších srážkách voda rychle odtéká do upravených koryt vodotečí a následně dochází také v důsledku jejich zpravidla vyššího zahloubení k rychlému poklesu i hladin spodních vod. Urychleným odtokem povrchových vod jsou zpravidla postiženy i stávající mokřadní lokality podél vodotečí. Upravenými koryty voda rychle z celého povodí odtéká aniž by dostatečně ovlivnila bilanci spodních vod a mokřadů.

Navíc jsou odtokové poměry značně rozkolísané (stabilita vodních toků je silně narušena) v souvislosti se značně omezeným zadržováním dešťových srážek v celém povodí a upravenými koryty. Tato rozkolísanost se negativně projevuje poškozováním koryt s jejich následným zanášením. Negativně se v tomto směru projevují i soustředěné svody dešťových vod z komunikací (včetně polních cest), zpevněných areálů nebo zástavby obcí.

EROZE

V souvislosti se značným rozsahem zornění celého území povodí včetně zpravidla minimálního zastoupení jakékoliv dřevinné zeleně a víceméně úplné absence trvale zatravněných ploch se po celém území projevuje zvýšená vodní i větrná eroze.

Podél vodotečí zpravidla chybí dostatečně široké izolační (nejen dřevinné, ale především travnaté) doprovodné vegetační plochy (pruhy). Zornění je zpravidla až k horním hranám koryt.

Důsledky vodní eroze jsou patrné v korytech všech dotčených vodotečí v podobě nadměrného zanášení splaveninami, povrchové vody jsou zatěžovány nežádoucími splachy v zemědělství aplikovaných agrochemikálií.

STAV TOKŮ

Koryta všech dotčených vodotečí jsou v celých délkách upraveny. Původní meandrující trasy jsou dochovány jen zcela výji-

mečně na dolním toku Šatavy. Na Staré Šatavě v rámci areálu Knížecího lesa a ve dvou rozšířených úsecích v úseku 11 Želízka.

Všechny ostatní úseky jsou upraveny. Napřímeny a zahlobeny, případně opevněny nebo zatrubněny. V souvislosti s rozkolísaností průtoků a vysokým zorněním celého území jsou koryta zpravidla postižena zanášením splaveninami, abrazií (poškozováním vysokými průtoky) nebo zazemňováním (s rozvojem travobylinné nebo dokonce dřevinné vegetace).

V úseku Silůvky – Bratčice je tok Šatavy totálně degradován a víceméně celoročně v něm chybí povrchové vody.

Břehové porosty dotčených toků jsou v různé kvalitě a v různém rozsahu. V případě horního toku Lejtny a Syrůvky lze hovořit o úplné absenci. V případě Šatavy je situace různorodá, na dolním toku jsou zpravidla kvalitní břehové porosty s početným zastoupením hlavatých vrb (které ovšem zpravidla nejsou pravidelně ořezávány a průběžně se rozlamují). Cizorodé druhy (akát, javor jasanolistý) dřevin se v břehových porostech vyskytují jen sporadicky.

PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA

Povodňová situace není v povodí Šatavy zvláště kritická, ale přesto zde může za případných přívalových srážek docházet k problematickým situacím. Především v souvislosti s vysokou mírou zornění, absencí jakýchkoliv trvalých nebo příležitostných retenčních prostorů nebo aktuálně zaneseným korytům toků.

Na dolním toku Šatavy (v rámci rovinaté nivy) ochrana přímo souvisí s aktuální povodňovou situací na řece Svatce. Vyšší vodní stavy se zpravidla projevují pomístním vystupováním spodních vod nad povrch (podmáčením až zaplavováním omezených ploch).

AKTUÁLNÍ STAV KVALITY POVRCHOVÝCH VOD

Většina dotčených toků (případně jejich úseků) je aktuálně postižena značným znečištěním povrchových vod v souvislosti s absencí kanalizací a čistíren odpadních vod v některých dotčených obcích.

Na horním toku Šatavy (Prštice, Silůvky) je kvalita vod v souvislosti s existencí ČOV dostatečná.

Na středním toku v prostoru obce Mělčany nelze aktuální stav vzhledem k totální degradaci Šatavy hodnotit. V toku Šatavy chybí povrchová voda a kvalitu odpadních vod nelze aktuálně efektivně řešit. Na druhé straně

se tak obec Mělčany nemůže podílet na znečištění níže položených úseků Šatavy.

Na středním toku Šatavy v prostoru obcí Bratčice, Syrovice, Sobotovice a Ledce jsou hlavní zdroje znečištění v souvislosti s absencí kanalizace a ČOV.

Na dolním toku jsou povrchové vody Šatavy zatíženy znečištěním z výše položeného středního toku. V dotčených obcích jsou ČOV aktuálně dokončeny.

Na dolním toku Syrůvky jsou povrchové vody znečištěny v souvislosti s absencí kanalizace a ČOV v obci Syrovice. Na horním toku Lejtny je situace ohledně znečištění povrchových vod patrně (Ořechov ?) dostatečná vzhledem k absenci

Aktuálně neznámá je situace ohledně dalších možných bodových individuálních zdrojů znečištění v souvislosti se zemědělskými areály nebo jednotlivými fyzickými osobami (jak v rámci zastaveb obcí, tak v rámci přilehlých zahrádkářských kolonií).

Na špatné kvalitě povrchových vod se podílí i některé další okolnosti jako jsou splachy agrochemikálií z polních ploch, dlouhodobě znečištěním zatížené sedimenty v korytech toků, eutrofizace rybochovných nádrží, zatěžování v souvislosti se zimní údržbou komunikací nebo nedostatečné minimální průtoky za sušších období.

V upravených napřímených a uniformních korytech dotčených toků jsou navíc zásadním způsobem potlačeny přirozené samočistící procesy.

AKTUÁLNÍ STAV VYUŽÍVÁNÍ POVODÍ

Hlavními aktivitami v povodí Šatavy je intenzivní zemědělství, které má zásadní vliv na aktuální stav a vzhled krajiny.

Pouze v některých plochách celého zájmového území se projevuje již dlouhodobá absence zemědělského obhospodařování. Zpravidla v souvislosti s trvalým (případně periodickým) podmáčením ploch orné půdy.

Jinde je ukončení zemědělských aktivit poměrně krátkodobou záležitostí a souvisí patrně s útlumem zemědělství. Například na horním toku Šatavy nad obcí Prštice. V nivě Šatavy pod Bratčicemi naproti tomu souvisí s rozšiřujícím se podmáčením.

Intenzivní zemědělství s důsledky vysokého zornění, uniformity polních ploch, absence trvalých travních porostů a minimálního zastoupení vzrostlé zeleně se zásadním způsobem podílí na celkovém neuspokojivém stavu vodních poměrů v celém povodí a současně zásadním způsobem limituje obecný rozvoj druhové rozmanitosti (jak z hlediska chráněných a ohro-

žených druhů živočichů, tak například z hlediska zvěře ve smyslu mysliveckého zákona).

ODBĚRY PODZEMNÍCH VOD

Z hlediska vodních poměrů se na dolním toku Šatavy s hustou sítí významných přírodních lokalit negativně uplatňují odběry podzemních vod (s časným vysycháním cenných mokřadních lokalit) v rámci vodního zdroje Vranovice.

MYSLIVOST

Na dolním toku Šatavy se z hlediska ochrany přírody a krajiny negativně uplatňují myslivecké aktivity v souvislosti se zdejšími bažantnicemi.

Pomístně zde dochází ke znehodnocování přírodě blízkého charakteru (účelovými výsadbami) tradičního záplavového území řeky Svratky s hustou sítí významných přírodních lokalit.

RYBÁŘSTVÍ

Víceméně intenzivní rybářské využívání obou stávajících větších rybníků u Vojkovic a také Syrovického rybníka potlačuje obecný rozvoj rybníčních ekosystémů a současně se podílí na znečišťování povrchových vod v Šatavě v souvislosti se zvyšováním eutrofizace vodního prostředí přikrmováním rybích obsádek.

Významným činitelem bude kvalita odtékajících vod z nádrží po celkovém zlepšení vod v toku Šatavy v souvislosti s dostavbami ČOV.

AKTUÁLNÍ STAV TURISTICKO – REKREAČNÍCH AKTIVIT

V celém zájmovém území aktuálně v zásadě chybí jakékoliv plnohodnotné možnosti turisticko – rekreačních aktivit z hlediska návštěvníků.

Jak z hlediska cílených výletů, tak z hlediska průchodu dotčeným územím (zejména v rámci cykloturistiky). Jak z hlediska pěších aktivit, tak z hlediska aktivit cykloturistických nebo dalších možných doplňkových aktivit.

AKTUÁLNÍ STAV PŘÍRODNÍHO ZÁZEMÍ OBCÍ

Pouze nejbližší okolí některých obcí je dnes z hlediska odpočinku a vyžití obyvatel relativně uspokojivé. Například v okolí Prš-

tic a Silůvek díky vyšší lesnatosti, v okolí Žabčic a Přisnotic díky blízkosti rozsáhlého areálu Knížecího lesa, v okolí Unkovic díky rozsáhlému areálu zdejších luk (Unkovické louky) nebo v okolí Vojkovic a Hrušovan díky rybníkům Šejba a Šimlochy.

Okolí ostatních obcí je v tomto směru značně nepříznivé. Především v souvislosti s vysokým zorněním, minimální bilancí zeleně nebo upravenými toky.

AKTUÁLNÍ STAV BIOTY

ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

V celém dotčeném území není aktuálně vyhlášeno žádné zvláště chráněné území. Do soustavy NATURA 2000 byly zařazeny dvě dílčí lokality VKP Knížecí les (Severní tůně, Nosislavský mokřad) za účelem ochrany populací obojživelníků (*Bombina bombina*, *Triturus cristatus*). Obě lokality budou v následujících letech vyhlášeny za maloplošná zvláště chráněná území – přírodní památky.

SEVERNÍ TŮNĚ

Kat. území   **Nosislav**
Rozloha   **0,50 ha**

CHARAKTERISTIKA

Severní tůně leží v severním cípu lužního komplexu Knížecího lesa v nadmořské výšce 178 m n.m. a jsou tvořeny soustavou terénních depresí (pozůstatků starých ramen říčky Šatavy). V minulých letech zde byla provedena regenerační opatření spočívající v dílčím prohloubení tří tůní ve prospěch obnovy vhodných podmínek pro rozvoj mokřadních společenstev.

V zájmové ploše je poměrně mělce položena hladina spodních vod. Tůně se vyznačují periodickým vodním režimem. V jarním období jsou na plné vodě, zatímco v období letním téměř vysychají.

Tůně ležící v rámci rozsáhlého lesního komplexu poskytují velmi vhodné životní podmínky pro populace obojživelníků. Jak z hlediska jejich rozmnožování, tak z hlediska vhodného a rozsáhlého „suchozemského“ prostředí pro tuto každoroční fázi jejich života.

Tůně nejsou aktuálně jakkoliv využívány. Okolní lesní porosty jsou obhospodařovány na základě lesního hospodářského plánu.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru Severních tůní vyskytuje alespoň 7 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), čolka velkého (*Triturus cristatus*), ropucha obecnou (*Bufo bufo*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana štíhlého (*Ra-*

na *dalmatina*), skokana hnědého (*Rana temporaria*) a skokana ostronosého (*Rana arvalis*).

Užovka obojková se tu objevuje pouze sporadicky: Bohatě jsou rozvinuta mokřadní společenstva bezobratlých živočichů. V minulosti zde byl nalezen dokonce listonoh jarní (*Lepidurus apus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru Severních tůní nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Z dalších významných druhů lze jmenovat například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Všechny tři stávající zregenerované tůně zahrnují pouze dílčí části výchozích terénních depresí. Jižní tůň (v blízkosti lesního okraje) zpravidla v letním období zcela vysychá a někdy nemusí docházet k úplnému dokončení vývoje larev obojživelníků. V severní tůni (v blízkosti lesního okraje) se po poklesu vody v letním období udržuje vodní sloupec v nejhlubších místech a rozvoj mokřadních rostlinných společenstev je významně omezen nadměrným zastíněním okolními vzrostlými porosty. V západní tůně (přímo v lesním okraji) se po poklesu vody v letním období udržuje vodní sloupec v nejhlubších místech a rozvoj mokřadních rostlinných společenstev je poněkud omezen zastíněním okolními vzrostlými porosty.

NOSISLAVSKÝ MOKŘAD

Kat. území   **Nosislav**
Rozloha   **2,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Nosislavský mokřad leží v jižním cípu lužního komplexu Knížecího lesa v nadmořské výšce 176 m n.m. a je tvořen plošně rozsáhlými členitými a různě hlubokými terénními depresemi.

Mokřad je rozdělen lesní cestou na jižní a severní část. Obě části jsou volně propojeny cestním propustkem. Uprostřed jižní části mokřadu je "mělký" ostrůvek s bažinatými břehy a několika hlavatými vrbami. Podél severozápadního břehu je rozsáhlá mělčina s pestrá mokřadní vegetací. V severní části plochy jsou zemními pracemi nedotčené periodicky zamokřené (zaplavované) plochy s mokřadními společenstvy. Po celém obvodu hlavní vodní plochy je několik desítek hlavatých vrb. Maximální hloubka vody se pohybuje v rozmezí 100-150 cm (max. jarní stav).

Severní část mokřadu dosahuje podobných hloubek jako část jižní. Podél severovýchodního břehu hlavní vodní plochy jsou rozsáhlé mělčiny a soustava vyhloubených mělkých tůní s bohatými porosty mokřadní vegetace.

V minulých letech byla provedena rozsáhlá regenerace mokřadu, který byl na pokraji úplného zániku, ve prospěch obnovy vhodných podmínek pro rozvoj mokřadních společenstev.

Mokřad je aktuálně přímo dotován povrchovými vodami zpětným vzduťím z koryta staré Štavy. Z malé části je dotován rovněž nevýrazným pramenným výronem v severním cípu celého mokřadu. Vodní bilance mokřadu v letním období je závislá na stavu hladiny spodních vod.

Mokřad ležící v rámci rozsáhlého lesního komplexu poskytuje mimořádně vhodné životní podmínky pro populace obojživelníků. Jak z hlediska jejich rozmnožování, tak z hlediska vhodného a rozsáhlého „suchozemského“ prostředí pro tuto každoroční fázi jejich života.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána s výjimkou neřízeného živelného sportovního rybářského využívání.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru Nosislavského mokřadu vyskytuje alespoň 11 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), kuňku ohnivou (*Bombina bombina*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), blatnici skvrnitou (*Pelobates fuscus*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*), skokana zeleného (*Rana* kl. *esculenta*), skokana štihlého (*Rana dalmatina*), skokana hnědého (*Rana temporaria*) a skokana ostronosého (*Rana arvalis*).

Pravidelným obyvatelem mokřadu je užovka obojková (*Natrix natrix*). Bohatě jsou rozvinuta stanovištně odpovídající společenstva mokřadních bezobratlých živočichů.

Z mokřadních ptáků byly v posledních letech v souvislosti s hnízděním zjištěny následující druhy: kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*), polák chocholačka (*Aythya fuligula*), lyska černá (*Fulica atra*) nebo slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*). Další druhy zde byly pozorovány na průtahu, potulkách a při lovu: čáp černý (*Ciconia nigra*), čáp bílý (*Ciconia ciconia*), volavka popelavá (*Ardea cinerea*), čírka obecná (*Anas crecca*), vodouš kropenatý (*Tringa ochropus*) nebo ledňáček pestrý (*Alcedo atthis*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru Nosislavského mokřadu nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Z dalších významných druhů lze jmenovat například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) a šmel okoličnatý (*Butomus umbellatus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Nosislavský mokřad je aktuálně přímo dotován zpětným vzduťím povrchových vod z koryta staré Šatavy. Pouze dílčím způsobem se uplatňuje nevýrazný pramenný výron. Dno mokřadu je pomístně pod úrovní dna koryta staré Šatavy, takže určité množství vody je zde v nejhlubších místech zajištěno trvale (k plnému vyschnutí zde nedochází) v souvislosti s úrovní hladiny spodních vod.

V časně jarním období se deprese Nosislavského mokřadu během vyšších vodních průtoků plně zavodní, ale poté s poklesem hladiny v toku staré Šatavy hladina postupně klesá. I když jarní nadržení přetrvává delší dobu poněkud výše nad aktuálně se snižující úrovní hladiny toku (pokles je poněkud opožděn), je toto z hlediska optimálního rozvoje mokřadních společenstev a rozmnožovacího cyklu živočichů (vývoj larev obojživelníků, hnízdění ptáků) nedostatečné (hladina klesá příliš brzy).

Výše uvedený stav způsobuje několik negativních jevů. Přímý přítok povrchových vod se negativně projevuje na kvalitě vody v mokřadu. Volný přítok a odtok s volným propojením mezi oběma částmi mokřadu urychluje pokles vody po maximálním jarním stavu.

Stávající reliéf dna mokřadu je navíc značně rozdílný, což má za následek příliš brzké vysychání mělkých partií a následné udržování vodního sloupce pouze ve značně omezených hlubších plochách (problematické zejména v horní části mokřadu). Příliš vysoko posazené mělké partie mokřadu

(klíčové z hlediska rozmnožování obojživelníků) navíc vyvolávají potřebu nadměrného jarního zavodňování.

Časný pokles vody z mělkých partií mokřadu významně omezuje úspěšnost rozmnožování obojživelníků, která je následně ještě významně negativně ovlivněna splavením do hlubších segmentů s chybějící mokřadní vegetací a naopak s poměrně vysokou spontánní rybí obsádkou (včetně nežádoucího druhu – střevličky východní).

Vzhledem k velké jarní hloubce a vysoké spontánní rybí obsádce se v hlubších segmentech mokřadu (především v horní části) prakticky vůbec nerozvíjí jakákoliv mokřadní vegetace.

VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY

V dotčeném území je aktuálně evidováno a registrováno 22 (uvedeny pouze ty lokality, které jsou přímo dotčeny navrhovanými opatřeními) významných krajinných prvků (mokřadního charakteru), které zahrnují všechny existující významnější přírodní lokality stěžejní z hlediska obecné ochrany biodiverzity a populací chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů v celém dotčeném území.

01 POD HORKOU

Kat. území **Prštice**
Rozloha **0,60 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Pod Horkou (cca 0,60 ha) leží v nadmořské výšce 290 m n.m. a je tvořen dnem ploché pravobřežní nivy Šatavy s mokřadními společenstvy, dnes prakticky souvisle porostlým rákosem obecným (*Phragmites australis*) a náletovými dřevinami.

Lokalita je trvale podmáčena. Vodou je dotována především pramenným výronem a dále průsaky z toku Šatavy (snad také z melioračních drénů v okolních spádových polních plochách).

Lokalita v zásadě leží na rozhraní lesního komplexu a zemědělsky využívané krajiny s bohatým zastoupením různorodé zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Pod Horkou vyskytuje alespoň 5 druhů obojživelníků, jejichž rozmnožování lze ve zregenerovaném mokřadu do budoucna předpokládat (v současné době zde nemají prakticky žádné možnosti k plnohodnotnému rozmnožování). Jde o ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana hnědého (*Rana temporaria*) a skokana štíhlého (*Rana dalmatina*). Do budoucna lze předpokládat výskyt případně i dalších druhů jako je třeba čolek obecný (*Triturus vulgaris*).

Mokřadní ptáci za stávajícího stavu na mokřadu vůbec nehnízdí, užovka obojková se tu objevuje pouze sporadicky a rozvoj mokřadních společenstev bezobratlých živočichů je zásadním způsobem omezen.

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP Pod Horkou nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Rozvoj mokřadních rostlinných společenstev je za stávajícího stavu víceméně zcela znemožněn.

AKTUÁLNÍ STAV

Zájmová plocha je trvale podmáčená s mělce položenou hladinou spodní vody, vystupující místy až k povrchu. Tento stav vytváří vhodné podmínky pro vytvoření plnohodnotného mokřadu se stabilním vodním režimem.

Prakticky celá zájmová plocha je postižena spontánním rozvojem náletových dřevin včetně cizorodého javoru jasanolistého (*Acer negundo*).

Zájmová plocha je poněkud postižena nežádoucími splachy ze sousedních severně navazujících spádových polních ploch.

02 PRŠTICKÁ BAŽINKA

Kat. území **Prštice**
Rozloha **1,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Prštická bažinka leží v nadmořské výšce 290 m n.m. a je tvořen bezodtokou terénní depresi. Původně značně zamokřenou, dnes značně vyschlou a zazemněnou a porostlou rákosinami a vlhkomilnými náletovými dřevinami. Centrální část lokality je za vydatnějších srážek stále více nebo méně podmáčená v souvislosti se soustředěním vod z rozsáhlých okolních spádových ploch.

Lokalita leží na rozhraní lesního komplexu a zemědělsky využívané krajiny s bohatým zastoupením různorodé zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána včetně většiny přiléhajících spádových ploch dřívější orné půdy.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Prštická bažinka vyskytují alespoň 4 druhy obojživelníků, jejichž rozmnožování lze ve zregenerovaném mokřadu do budoucna předpokládat (v současné době zde nemají prakticky žádné možnosti k plnohodnotnému rozmnožování). Jde o ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana hnědého (*Rana temporaria*) a skokana štíhlého (*Rana dalmatina*). Do budoucna lze předpokládat výskyt případně i dalších druhů jako je třeba čolek obecný (*Triturus vulgaris*).

Užovka obojková se tu objevuje pouze sporadicky a rozvoj mokřadních společenstev bezobratlých živočichů je zásadním způsobem omezen.

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP Prštická bažinka nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Rozvoj mokřadních rostlinných společenstev je za stávajícího stavu víceméně zcela znemožněn.

AKTUÁLNÍ STAV

Zájmová plocha je trvale za vydatnějších srážek podmáčená v důsledku soustředění dešťových vod z okolních rozsáhlých spádových ploch. Tento

stav vytváří vhodné podmínky pro plnohodnotnou regeneraci původního mokřadu s periodickým vodním režimem.

Prakticky celá zájmová plocha je postižena spontánním rozvojem vlhkomilných náletových dřevin a rákosin. Pomístně se negativně uplatňují také navážky zeminy.

03 V RYBNÍČKÁCH

Kat. území **Ořechov**
Rozloha **1,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek V rybníčkách leží v nadmořské výšce 287 m n.m. a je tvořen plochým dnem nivy Lejtny s mozaikou podsvahového prameniště, rákosin a náletových porostů (olšinou, vrbami). Lokalita je víceméně trvale podmáčena v souvislosti s přítomností pramenných výronů. Lokalita je nedílnou součástí pramenného prostoru Lejtny.

Lokalita se nachází v rámci zemědělsky využívané krajiny – v blízkosti ostrůvků různorodé zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP V rybníčkách vyskytují alespoň 2 druhy obojživelníků, jejichž rozmnožování lze ve zregenerovaném mokřadu do budoucna předpokládat (v současné době zde nemají prakticky žádné možnosti k plnohodnotnému rozmnožování). Jde o ropuchu obecnou (*Bufo bufo*) a ropuchu zelenou (*Bufo viridis*). Do budoucna lze předpokládat výskyt případně i dalších druhů.

Rozvoj mokřadních společenstev bezobratlých živočichů je zásadním způsobem omezen.

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP V rybníčkách nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Rozvoj mokřadních rostlinných společenstev je za stávajícího stavu víceméně zcela znemožněn.

AKTUÁLNÍ STAV

Zájmová plocha je trvale podmáčena s mělce položenou hladinou spodní vody, vystupující místy až k povrchu. Tento stav vytváří vhodné podmínky pro vytvoření plnohodnotného mokřadu se stabilnějším vodním režimem.

Zájmová plocha je významně postižena nežádoucími splachy ze sousedních severně navazujících spádových polních ploch a pomístně také rozvojem náletových dřevin.

04 TOPOLY

Kat. území **Mělčany**
Rozloha **1,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Topoly leží v nadmořské výšce 226 m n.m. a je tvořen plochým dnem pravobřežní nivy Šatavy a bází svahu s výsadbou klonovaných kultivarů topolu černého.

Lokalita se nachází v rámci zemědělsky využívané krajiny – s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána s výjimkou péče dané lesním hospodářským plánem.

AKTUÁLNÍ STAV

Dřevinný porost vykazuje známky nedostatečné péče a jeho druhové spektrum je minimální.

05 ŠATAVA

Kat. území **Bratčice**
Rozloha **dl. 900 m**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Šatava leží v nadmořské výšce 215 m n.m. a je tvořen břehovým porostem Šatavy z topolů (*Populus* sp.), vrb (*Salix* sp.) a ovocných stromů.

Lokalita se nachází v rámci zemědělsky využívané krajiny – s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána.

AKTUÁLNÍ STAV

Břehový porost vykazuje známky dlouhodobé absence jakékoliv péče. Mnohé vrby jsou přerostlé a rozpadají se, cennější jedinci dřevin jsou omezo-
váni rozvojem porostů bezu černého a spontánního náletu ovocných dřevin a cizorodého akátu.

06 U ŠATAVY

Kat. území **Bratčice**
Rozloha **0,35 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek U Šatavy leží v nadmořské výšce 200 m n.m. a je aktuálně (v minulosti šlo o trvale podmáčenou plochu s porosty vysokých ostřic, později s rozšiřujícími se porosty rákosu obecného *Phragmites australis*) tvořen spontánně vzniklým náletovým porostem s převahou vrb (*Salix* sp.).

Lokalita se nachází v rámci zemědělsky využívané krajiny – s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána.

AKTUÁLNÍ STAV

Náletový porost vykazuje známky dlouhodobé absence jakékoliv péče. Některé starší vrby jsou přerostlé a rozpadají se, spontánní porosty jsou pře-

houstlé a fragmenty dřívějších cenných mokřadních travobylinných porostů jsou existenčně degradovány a na pokraji úplného zániku.

07 NA LEJTNĚ

Kat. území **Bratčice**

Rozloha **1,10 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Na Lejtně leží v nadmořské výšce 227 m n.m. a je tvořen lužním lesíkem v levobřežní ploché nivě Lejtny se smíšeným porostem topolů (*Populus* sp.), vrb (*Salix* sp.) a olší lepkavých (*Alnus glutinosa*). Ve východní části lesíku je pramen - studánka.

Lokalita se nachází v rámci zemědělsky využívané krajiny – s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána s výjimkou péče dané lesním hospodářským plánem.

AKTUÁLNÍ STAV

Dřevinný porost vykazuje známky nedostatečné péče a jeho druhové spektrum je poměrně omezené. Pramen je v důsledku dlouhodobé absence péče značně znehodnocen.

08 SYROVICKÝ RYBNÍK

Kat. území **Syrovice**

Rozloha **2,50 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Syrovický rybník leží v nadmořské výšce 220 m n.m. a je tvořen bočním rybníkem v levobřeží toku Syrůvky s minimálními (v minulých letech bývaly v zadní nátokové části rybníka rozsáhlé mokřadní porosty) plochami litorálních porostů a značně omezenými břehovými a doprovodnými porosty.

Lokalita se nachází v rámci zemědělsky využívané krajiny – s minimálním zastoupením jakékoliv zeleně a při okraji zástavby obce.

Rybník je využíván víceméně k intenzivnímu chovu ryb – sportovnímu rybolovu.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Syrovický rybník vyskytuje alespoň 5 druhů obojživelníků. Jde o rosníčku zelenou (*Hyla arborea*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), blatnici skvrnitou (*Pelobates fuscus*) a skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*).

Pravidelným obyvatelům rybníka je užovka obojková (*Natrix natrix*). Rozvoj mokřadních společenstev bezobratlých živočichů je zásadním způsobem omezen.

Z mokřadních ptáků byly na rybníku v souvislosti s hnízděním v minulých letech zjištěny následující druhy mokřadních ptáků: kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*), polák chocholačka (*Aythya fuligula*), lyska černá (*Fulica atra*), slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*) nebo rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP Syrovický rybník nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Rozvoj mokřadních rostlinných společenstev je za stávajícího stavu víceméně zcela znemožněn.

AKTUÁLNÍ STAV

Dnes po intenzifikaci chovu ryb (kvalita a kvantita rybí obsádky) je ekosystém rybníka vysoce degradován a populace všech vyskytujících se druhů mokřadních živočichů jsou na pokraji úplného vymizení (případně již zcela vymizely). Litorální porosty rákosu a orobince prakticky neexistují, submerzní (ponořená) vegetace se nerozvíjí, potravní zdroje pro vodní ptáky jsou vyčerpávány chovanými rybami, které ještě navíc konzumují vývojová stádia obojživelníků.

Rybník má po velké části obvodu břehy aktuálně postiženy abrazí. Místy je rychle postupující abraze (eroze) ještě urychlována víceméně totální absencí příbřežních mokřadních porostů. Nedostatečné jsou stávající břehové a doprovodné porosty kolem rybníka.

09 NÁDAVKY

Kat. území **Sobotovice**
Rozloha **3,50 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Náдавky leží v nadmořské výšce 208 m n.m. a je tvořen trvale zamokřenou obouobřížní nivou říčky Šatavy s pestrou mozaikou mokřadních rostlinných společenstev s většinou roztroušenými dřevinami s převahou vrb (*Salix* sp.).

Protékající Šatava je po vodohospodářských úpravách hluboce zaříznuta, ale vydatné podmočení nivy způsobuje několik pramenných vývěrů v obou částech lokality (po levém i pravém břehu).

Dřeviny jsou zastoupeny topolem bílým (*Populus alba*), topolem černým (*Populus nigra*), olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) a více druhy vrb: vrbou bílou (*Salix alba*), vrbou křehkou (*Salix fragilis*), vrbou nachovou (*Salix purpurea*), vrbou popelavou (*Salix cinerea*), vrbou košíkářskou (*Salix viminalis*) a vrbou trojmužnou (*Salix triandra*).

Lokalita v leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně. V okolních zapojených dřevinných porostech zpravidla převažuje cizorodý akát.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Náдавky vyskytuje alespoň 7 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), blatnici skvrnitou (*Pelobates fuscus*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana ostronosého (*Rana arvalis*) a vodní skokany. Plazi jsou zastoupeni užovkou obojkovou (*Natrix natrix*).

Z významných druhů ptáků zde hnízdí moták pochop (*Circus aeruginosus*), strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*), krutihlav obecný (*Jynx torquilla*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), lejsek šedý (*Muscicapa striata*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*), cvrčilka zelená (*Locustella naevia*), rákosník proužkovaný (*Acro-*

cephalus schoenobaenus), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*), tuhýk obecný (*Lanius collurio*) nebo strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Především v dolním levobřeží se vyskytují fragmenty cenných mokřadních až vlhkomilných rostlinných společenstev s některými významnými druhy rostlin jako je suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), suchopýr široolistý (*Eriophorum latifolium*) nebo zvláště chráněný (ohrožený) česnek hranatý (*Allium angulosum*).

AKTUÁLNÍ STAV

Zájmová plocha je trvale podmáčena s mělce položenou hladinou spodní vody, vystupující místy až k povrchu. Tento stav vytváří vhodné podmínky pro vytvoření plnohodnotných vodních tůní se stabilním vodním režimem.

V některých místech se negativně projevují opatření z minulosti odvádějící povrchové vody do zahloubeného koryta Šatavy.

Pomístně se uplatňuje cizorodý akát. Některé vrby jsou ohroženy dlouhodobým neořezáváním. Travobylinná společenstva jsou zpravidla postižena nežádoucí sukcesí (například s rozšiřováním rákosu obecného) nebo potlačována rozvojem náletových dřevin.

10 NA RYBNÍKÁCH

Kat. území **Sobotovice**
Rozloha **8,50 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Na rybníkách leží v nadmořské výšce 202 m n.m. a je tvořen trvale zamokřenou nivou říčky Šatavy s pestrou mozaikou mokřadních rostlinných společenstev s většinou roztroušenými dřevinami s převahou vrb (*Salix* sp.).

Protékající Šatavy je po vodohospodářských úpravách hluboce zaříznuta, ale vydatné podmočení nivy způsobuje několik pramenných vývěrů v obou částech lokality (po levém i pravém břehu).

Dřeviny jsou zastoupeny topolem bílým (*Populus alba*), topolem černým (*Populus nigra*), olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) a více druhy vrb: vrbou bílou (*Salix alba*), vrbou křehkou (*Salix fragilis*), vrbou nachovou (*Salix purpurea*), vrbou popelavou (*Salix cinerea*), vrbou košíkářskou (*Salix viminalis*) a vrbou trojmužnou (*Salix triandra*). Pomístně se uplatňuje také cizorodý akát.

Lokalita v leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně. V okolních zapojených dřevinných porostech zpravidla převažuje cizorodý akát.

S výjimkou pravobřežní části nivy (pastva ovcí) není lokalita aktuálně jakkoliv využívána.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Na rybníkách vyskytuje alespoň 7 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), blatnici skvrnitou (*Pelobates fuscus*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana ostronosého (*Rana arvalis*) a vodní skokany. Plazi jsou zastoupeni užovkou obojkovou (*Natrix natrix*).

Z významných druhů ptáků zde hnízdí strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*), krutihlav obecný (*Jynx torquilla*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), lejsek šedý (*Muscicapa striata*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*), cvrčilka zelená (*Locustella naevia*), rákosník proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*), ťuhák obecný (*Lanius collurio*) nebo strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Především v dolním pravobřeží se vyskytují fragmenty cenných mokřadních až vlhkomilných společenstev s některými významnými druhy rostlin.

AKTUÁLNÍ STAV

Zájmová plocha je trvale podmáčena s mělce položenou hladinou spodní vody, vystupující místy až k povrchu. Tento stav vytváří vhodné podmínky pro vytvoření plnohodnotných vodních tůní se stabilním vodním režimem.

V některých místech se negativně projevují opatření z minulosti odvádějící povrchové vody do zahloubeného koryta Šatavy.

Pomístně se uplatňuje cizorodý akát. Některé vrby jsou ohroženy dlouhodobým neořezáváním. Travobylinná společenstva jsou zpravidla postižena nežádoucí sukcesí (například s rozšiřováním rákosu obecného) nebo potlačována rozvojem náletových dřevin.

11 NA PODHRÁZSKÉM

Kat. území **Ledce**
Rozloha **12,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Na Podhrázském leží v nadmořské výšce 199 m n.m. a je tvořen rovinatou údolní nivou Šatavy s mozaikou polí, zahrad, sadů a kulturních luk s roztroušenými dřevinami. Podél Šatavy je souvislý, místy kvalitní břehový porost. Zhruba ve střední části je v pravobřeží Šatavy v rámci zapojeného dřevinného porostu v místě pramenného výronu vybudován rybníček.

Lokalita leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s poměrně bohatým zastoupením různorodé zeleně při okraji zástavby obce. V okolních zapojených dřevinných porostech zpravidla převažuje cizorodý akát.

Část území je využívána jako odpočinkový areál pro obyvatele obce. Rozhodující část nivy je různorodě zemědělsky využívána – od polaření po zahrádky.

MOKŘADNÍ FAUNA

Z významných druhů ptáků zde hnízdí strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*), krutihlav obecný (*Jynx torquilla*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) nebo žluva hajní (*Oriolus oriolus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Břehový porost pomístně vykazuje známky absence dostatečné péče. Některé vrby jsou přerostlé, cennější jedinci dřevin jsou omezováni rozvojem porostů bezu černého a uplatňuje se cizorodý akát. V rámci celého dotčeného dna nivy se poněkud projevuje nedostatek doprovodných vegetačních ploch.

12 ŠIMLOCHY

Kat. území **Vojkovice**
Rozloha **4,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Boční rybník se nachází v ploché údolní nivě říčky Šatavy v nadmořské výšce 190 m n.m. a má rozlohu cca 4,00 ha. V rámci odbahňování v minulých letech byly na rybníku vytvořeny rozsáhlé mělké plochy pro rozvoj litorálních porostů (s převahou rákosu obecného *Phragmites australis* a orobince *Typha* sp.) se zahrnutím původního ostrůvku. Pod nátokem byla současně vytvořena rozsáhlá izolovaná mokřadní plocha.

Lokalita v leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s poměrně bohatým zastoupením různorodé zeleně. V okolních zapojených dřevinných porostech zpravidla převažuje cizorodý akát. Po celém obvodu rybníka (s výjimkou hráze) je rozsáhlá zahrádkářská kolonie.

Rybník je využíván k víceméně intenzivnímu chovu ryb.

MOKŘADNÍ FAUNA

Na základě aktuálních terénních průzkumů se v prostoru rybníka (nivy Šatavy) vyskytuje 7 druhů obojživelníků. Jde o rosničku zelenou (*Hyla arborea*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), blatnici skvrnitou (*Pelobates fuscus*), skokana štihlého (*Rana dalmatina*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*) a skokana zeleného (*Rana* kl. *esculenta*). Plazi jsou v nivě Šatavy aktuálně zastoupeni užovkou obojkovou (*Natrix natrix*).

Z ornitologického hlediska jde o významné hnízdiště a tahovou zastávku mokřadních ptáků. V souvislosti s hnízdění zde byly v posledních letech zjištěny následující druhy: potápka roháč (*Podiceps cristatus*), potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*), rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), polák velký (*Aythya ferina*), polák chocholačka (*Aythya fuligula*), zrzoohlávka rudozobá (*Netta rufina*), labuť velká (*Cygnus olor*), lyska černá (*Fulica atra*) nebo slípká zelenonohá (*Gallinula chloropus*). Řada dalších druhů zde bývá pozorována na průtahu nebo potulkách: potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*), kopřivka obecná (*Anas strepera*), čírka obecná (*Anas crecca*), čírka modrá (*Anas querquedula*), hvízdák euroasijský (*Anas penelope*), rybák obecný (*Sterna hirunda*), racek chechtavý (*Larus ridibundus*), volavka popelavá (*Ardea cinerea*) nebo kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se na rybníku Šimlochy nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Z dalších významných druhů lze jmenovat například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) nebo šmel okoličnatý (*Butomus umbellatus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Po provedené regenerace rybníka v rámci jeho odbahnění je aktuální stav z hlediska rozmanitosti mokřadních ploch na počátku sukcese mokřadní vegetace a od jeho výsledků se odvíjející vazby na společenstva mokřadních živočichů i rostlin.

Klíčovým faktorem optimálního rozvoje a dlouhodobé prosperity celého rybníčního ekosystému bude intenzita rybářského využívání, které aktuálně vykazuje některé negativní trendy – například v podobě intenzivního přikrmování (mimo jiné v neprospěch obecné kvality vody).

13 ŠEJBA

Kat. území **Vojkovice**
Rozloha **8,50 ha**

CHARAKTERISTIKA

Boční rybník se nachází v ploché údolní nivě říčky Šatavy v nadmořské výšce 188 m n.m. a má rozlohu cca 8,50 ha. Pouze v zadní části rybníka se podél břehů vyskytují minimální fragmenty dřívějších rozsáhlejších mokřadních porostů rákosu obecného (*Phragmites australis*) a orobince (*Typha* sp.). Víceméně podél celého pravého břehu je souvislý břehový porost s převahou vrb (*Salix* sp.). Podél zadní části levého břehu je liniová výsadba kříženců topolů (*Populus* sp.). Podél zbývajících částí levého břehu v podstatě jakýkoliv břehový porost chybí.

Víceméně podél celého levého břehu prochází polní komunikace (cesta) s tím, že v dolních partiích se od břehové hrany poněkud vzdaluje až za travnatou plochu přecházející do zátopy rybníka. Víceméně podél celého pravého břehu prochází podél břehové hrany za zemním valem napřímený tok Šatavy.

Některé části břehů jsou značně postiženy abrazí v důsledku vymizení dřívějších příbřežních pruhů rákosin. Jde o celou délku západně orientovaného levého břehu včetně severně navazujícího oblouku a také o celou délku východně orientovaného pravého břehu včetně severně navazujícího ostrého oblouku.

MOKŘADNÍ FAUNA

Na základě aktuálních terénních průzkumů se v prostoru rybníka (nivy Šatavy) vyskytuje 7 druhů obojživelníků. Jde o rosničku zelenou (*Hyla arborea*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), blatnici skvrnitou (*Pelobates fuscus*), skokana štihlého (*Rana dalmatina*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*) a skokana zeleného (*Rana* kl. *esculenta*). Plazi jsou v nivě Šatavy aktuálně zastoupeni užovkou obojkovou (*Natrix natrix*).

Z ornitologického hlediska jde o významné hnízdiště a tahovou zastávku mokřadních ptáků. V souvislosti s hnízděním zde byly v posledních letech zjištěny následující druhy: potápka roháč (*Podiceps cristatus*), potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), polák velký (*Aythya ferina*), polák chocholačka (*Aythya fuligula*), zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*), labuť velká (*Cygnus olor*), lyska černá (*Fulica atra*) nebo slípká zelenonohá (*Gallinula chloropus*). V minulosti zde hnízdily některé další vzácné druhy mokřadních ptáků jako je potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*), bukáček malý (*Ixobrychus minutus*) nebo chřástal vodní (*Rallus aquaticus*).

Řada dalších druhů zde bývá pozorována na průtahu nebo potulkách: potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*), kopřivka obecná (*Anas strepera*), čírka obecná (*Anas crecca*), čírka modrá (*Anas querquedula*), polák malý (*Aythya nyroca*), vodouš kropenatý (*Tringa ochropus*), rybák obecný (*Sterna hirunda*), racek chechtavý (*Larus ridibundus*), volavka popelavá (*Ardea cinerea*) nebo kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*).

AKTUÁLNÍ STAV

Rybník má po velké části obvodu břehy aktuálně postiženy abrazí. Místy je rychle postupující abraze (eroze) ještě urychlována víceméně totální ab-

sencí příbřežních mokřadních porostů, jejichž husté pásy je ještě před 15-20 lety svým způsobem před destrukční činností vln chránily.

Dnes po intenzifikaci chovu ryb (kvalita a kvantita rybí obsádky) a nevhodném vodním režimu (trvale na příliš vysoké vodní hladině) je ekosystém rybníka vysoce degradován. Litorální porosty rákosu a orobince prakticky neexistují, submerzní (ponořená) vegetace se nerozvíjí, potravní zdroje pro vodní ptáky jsou vyčerpávány chovanými rybami, které ještě navíc konzumují vývojové stádia obojživelníků.

Za stávajícího stavu poskytuje rybník natolik omezené podmínky k životu obojživelníků, že lze říci, že populace všech druhů (s výjimkou *Rana ridibunda*) jsou zde jen minimálně početné až na pokraji úplného vymizení. Za stávajícího stavu hnízdí mokřadní ptáci na rybníku jen v případě některých běžnějších druhů a navíc jen v minimálních počtech (často přes trvalý výskyt v době hnízdění nakonec vůbec nehnízdí).

Významným fenoménem rybníka z hlediska ochrany přírody je víceméně souvislý břehový vrbový porost podél větší části pravého břehu a stávající fragmenty mokřadních porostů podél břehů v zadní nátokové části rybníka, které je třeba v rámci regenerace (odbahnění) plně respektovat a zachovat.

14 LOUKA POD ŠEJBOU

Kat. území **Hrušovany**
Rozloha **1,50 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Louka pod Šejbou leží v nadmořské výšce 187-189 m n.m. a je tvořen mělkou bezodtokou depresí v levobřežní nivě Šatavy s mozaikou trvale podmáčených ploch s mokřadními společenstvy, rákosinami, travnatými plochami či vrbovými porosty. V místech nejhlubších terénních depresí je plocha víceméně trvale silně podmáčena a voda zde na některých místech občas vystupuje až k povrchu. Lokalita leží pod železniční tratí, respektive pod hrází rybníka Šejba.

Lokalita je poměrně vydatně dotována pravděpodobně pramenným vývěrem (výstupy mělce položené hladiny spodních vod). Zvýšené podmáčení je snad pozitivně ovlivněno i působením velké nádrže rybníka z druhé strany železničního náspu.

Lokalita leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána s výjimkou využívání travnaté plochy jako hřiště pro mládež.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Louka pod Šejbou vyskytují alespoň 4 druhy obojživelníků. Jde o ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*) a skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*). Možný je i výskyt některých dalších druhů jako je skokan štihlý (*Rana dalmatina*) nebo čolek obecný (*Triturus vulgaris*).

Užovka obojková se tu objevuje pouze sporadicky a rozvoj mokřadních společenstev bezobratlých živočichů je zásadním způsobem omezen. Na lokalitě hnízdí

z významných druhů ptáků například moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) nebo strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP Louka pod Šejbou nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Rozvoj mokřadních rostlinných společenstev je za stávajícího stavu víceméně zcela znemožněn.

AKTUÁLNÍ STAV

Zájmová plocha je pomístně trvale podmáčena s mělce položenou hladinou spodní vody, vystupující místy až k povrchu. Tento stav vytváří vhodné podmínky pro vytvoření plnohodnotných vodních tůní se stabilním vodním režimem. Navíc při okraji vhodného a poměrně rozsáhlého „suchozemského“ prostředí.

Travobylinné porosty jsou po značné ploše postiženy nežádoucí sukcesí s hromaděním biomasy a snižováním druhové rozmanitosti s pomístním rozvojem porostů rákosu obecného. Pomístně se uplatňují některé cizorodé druhy dřevin. Některé vrby jsou ohroženy dlouhodobým neořezáváním. Spontánní dřevinné porosty jsou degradovány značným objemem nehroubí.

15 KLÍNKY

Kat. území **Unkovice**
Rozloha **3,50 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Klínky leží v nadmořské výšce 182 m n.m. a je tvořen prameništěm v mělkém údolí nad nivou Šatavy s lužními a mokřadními společenstvy a s umělou vodní nádrží – rybníkem (cca 0,70 ha). V dřevinném patře převažuje jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), topoly (*Populus* sp.) a vrby (*Salix* sp.). Uplatňuje se také cizorodý akát.

Lokalita je poměrně vydatně dotována pramennými vývěry.

Lokalita leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána s výjimkou rybářského využívání rybníka (sportovní rybolov).

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Klínky vyskytuje alespoň 7 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*), skokana zeleného (*Rana kl. esculenta*), skokana štíhlého (*Rana dalmatina*) a skokana ostronosého (*Rana arvalis*).

Užovka obojková se tu objevuje pouze sporadicky a rozvoj mokřadních společenstev bezobratlých živočichů je zásadním způsobem omezen. Na lokalitě hnízdí z významných druhů ptáků například moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*) nebo strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP Klínky nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Z dalších významných druhů lze jmenovat například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Zájmová plocha je pomístně trvale podmáčená s mělce položenou hladinou spodní vody, vystupující místy až k povrchu. Tento stav vytváří vhodné podmínky pro vytvoření plnohodnotných vodních tůň se stabilním vodním režimem. Navíc při okraji vhodného a poměrně rozsáhlého „suchozemského“ prostředí.

V dřevinných porostech se pomístně se uplatňují některé cizorodé druhy. Některé vrby jsou ohroženy dlouhodobým neořezáváním. Prameny jsou do určité míry degradovány.

16 UNKOVICKÉ LOUKY

Kat. území **Unkovice**

Rozloha **11,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Unkovické louky leží v nadmořské výšce 179 m n.m. a je tvořen nivou Šatavy s mozaikou polokulturních luk, rákosin, keřových a dřevinných porostů (mimo jiné se vyskytuje jasan ztepilý *Fraxinus excelsior*, babyka obecná *Acer campestre*, dub letní *Quercus robur* atd.) s hojným výskytem hlavatých vrb (*Salix* sp.). V severním cípu je v posledních letech zregenerovaná vodní tůň.

Lokalita leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně.

Lokalita je aktuálně po většině plochy využívána ve věci kosení luk.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Unkovické louky vyskytuje alespoň 7 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*), skokana zeleného (*Rana* kl. *esculenta*), skokana štihlého (*Rana dalmatina*) a skokana ostronosého (*Rana arvalis*).

Užovka obojková se tu objevuje pouze sporadicky a rozvoj mokřadních společenstev bezobratlých živočichů je plně rozvinut v tůni. Na lokalitě hnízdí z významných druhů ptáků například moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*) nebo strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP Unkovické louky nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Pouze v tůni jsou cenná mokřadní rostlinná společenstva. Například s kosatcem žlutým (*Iris pseudacorus*) a šmelem okoličnatým (*Butomus umbellatus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Vodní tůň v severním cípu celého území je potenciálně ohrožena v souvislosti s případným vypouštěním rybníka ve VKP Klínky z hlediska možného zanesení nežádoucí rybí obsádky.

Dřevinné porosty po značných částech území jsou postiženy především pomístním neořezáváním hlavatých vrb. Travobylinné porosty jsou pomístně postiženy nežádoucí sukcesí s hromaděním biomasy a snižováním druhové rozmanitosti.

17 DLOUHÉ LOUKY

Kat. území **Žabčice**
Rozloha **1,50 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Dlouhé louky leží v nadmořské výšce 179 m n.m. a je tvořen lužním lesním porostem se středně velkou tůň a pozůstatky dřívějších toků. V dřevinném patře se vyskytuje třeba topol bílý (*Populus alba*), dub letní (*Quercus robur*), babyka obecná (*Acer campestre*) a jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*).

V lokalitě je poměrně mělce položena hladina spodní vody a současně je částečně dotována přítokem povrchových vod tokem Žabčice od ČOV Žabčice.

Lokalita leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně.

Lokalita není aktuálně jakkoliv využívána s výjimkou péče dané lesním hospodářským plánem.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Dlouhé louky vyskytuje alespoň 6 druhů obojživelníků. Jde o ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*), skokana zeleného (*Rana kl. esculenta*) a skokana štíhlého (*Rana dalmatina*).

Pravidelněji se tu objevuje užovka obojková (*Natrix natrix*). Do určité míry jsou zde rozvinuta mokřadní společenstva bezobratlých živočichů. Na lokalitě hnízdí z významných druhů ptáků například moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) nebo žluva hajní (*Oriolus oriolus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP Dlouhé louky nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Z dalších významných druhů lze jmenovat například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Podmínky pro rozvoj mokřadních společenstev jsou za stávajícího stavu po celém území minimální. Stávající tůň má strmé břehy a dříve pravidelně zavodňované deprese (koryta vodotečí) jsou zazemněna. Poměrně mělce položená hladina spodní vody včetně reálného přítoku povrchových vod od ČOV Žabčice vytváří vhodné podmínky pro regenerační opatření.

18 KLUČINY

Kat. území **Žabčice**
Rozloha **3,50 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Klučiny leží v nadmořské výšce 178-179 m n.m. a je tvořen lužním lesním porostem s druhově bohatým bylinným podrostem, loukou a tůněmi. V dřevinném patře se mimo jiné vyskytuje topol černý (*Populus nigra*).

Lokalita je poměrně vydatně dotována pramennými vývěry a přítokem od pramene v místě návesního rybníka uvnitř zástavby obce.

Lokalita leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně při okraji zástavby obce Žabčice.

Velká tůň obdelníkového tvaru je využívána ke sportovnímu rybolovu. Ostatní plochy nejsou v zásadě jakkoliv využívány.

V minulých letech zde byla provedena některá regenerační opatření ve prospěch rozvoje mokřadních společenstev spočívající především ve vyhloubení nových tůní.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Kluřiny vyskytuje alespoň 8 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*), skokana zeleného (*Rana kl. esculenta*), skokana štíhlého (*Rana dalmanina*) a skokana ostronosého (*Rana arvalis*).

Pravidelněji se tu objevuje užovka obojková (*Natrix natrix*). Do určité míry jsou zde rozvinuta mokřadní společenstva bezobratlých živočichů. Na lokalitě hnízdí z významných druhů ptáků například moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) nebo žluva hajní (*Oriolus oriolus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP Klučiny nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Z dalších významných druhů lze jmenovat například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) nebo bradáček vejčitý (*Listera ovata*).

AKTUÁLNÍ STAV

Podmínky pro rozvoj mokřadních společenstev jsou za stávajícího stavu po celém území poněkud omezeny. Lesní tůň je postižena zazemněním. Cenná mokřadní společenstva jsou postižena nevyrovnaným vodním režimem v souvislosti s přítokem povrchových vod od návesního rybníka (koryto je zazemněno a poněkud zahloubeno). Poměrně mělce položená hladina spodní vody včetně reálného přítoku povrchových vod od návesního rybníka vytváří vhodné podmínky pro regenerační opatření.

19 U HŘIŠTĚ

Kat. území **Přísnovice**
Rozloha **3,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek U hřiště leží v nadmořské výšce 178 m n.m. a je tvořen lužní mozaikou vodoteče, průtočného rybníčku, tůně, mokřadních a lučních společenstev a fragmentů lužního lesa. Ve stromovém patře převládá vrba (*Salix sp.*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), dub letní (*Quercus robur*) jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), topol bílý (*Populus alba*) atd.

Lokalita je poměrně vydatně dotována přítokem od pramene v místě návesního rybníka uvnitř zástavby obce Žabčice. V území je současně poměrně mělce položena hladina spodních vod.

Lokalita leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně v blízkosti zástavby obce Přísnovice a navazuje na rozsáhlý komplex Knížecího lesa.

Prísnotický rybník je využíván ke sportovnímu rybolovu. Ostatní plochy nejsou v zásadě jakkoliv využívány s výjimkou péče dané lesním hospodářským plánem.

V minulých letech zde bylo v rámci revitalizačního opatření provedeno dílčí regenerační opatření ve prospěch rozvoje mokřadních společenstev spočívající ve vyhloubení menší tůně po levém břehu toku Žabčice nad Prísnotickým rybníkem.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP U hřiště vyskytuje alespoň 9 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*), skokana zeleného (*Rana kl. esculenta*), skokana hnědého (*Rana temporaria*), skokana štíhlého (*Rana dalmatina*) a skokana ostronosého (*Rana arvalis*).

Pravidelněji se tu objevuje užovka obojková (*Natrix natrix*). Do určité míry jsou zde rozvinuta mokřadní společenstva bezobratlých živočichů. Na lokalitě hnízdí z významných druhů ptáků například moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) nebo žluva hajní (*Oriolus oriolus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP U hřiště nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Z dalších významných druhů lze jmenovat například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Podmínky pro rozvoj mokřadních společenstev jsou za stávajícího stavu po celém území poněkud omezeny. Nátoková část Prísnotického rybníka je postižena zazemněním a zastíněním. Stabilní vodní bilance rybníka vytváří vhodné podmínky pro regenerační opatření.

20 KNÍŽECÍ LES

Kat. území **Prísnotice, Nosislav**
Rozloha **120,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Knížecí les leží v nadmořské výšce 176 m n.m. v okrajové části ploché údolní nivy Svratky protékané říčkou Šatavou. Severním okrajem protéká upravené a napřímené koryto nové Šatavy. Středem komplexu prochází původní meandrující a pomístně rozšířené koryto staré Šatavy.

V Knížecím lese je v přírodě blízkém stavu zachována celá škála typů lužních lesů s převahou sušších typů. Charakteristická mozaika biocenóz je zvláště kolem starého koryta Šatavy, kde dosud přežívají zbytky vzácných mokřadních typů lužního lesa. V dřevinné patře lesních porostů se dosud vyskytují všechny významné dřeviny luhů, především dub letní (*Quercus robur*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), topol bílý (*Populus alba*), topol černý (*Populus nigra*) nebo vrba bílá (*Salix alba*). V prostoru kolem severní části starého koryta Šatavy se dosud zachovala vitální lokální populace lužního jilmu polního (*Ulmus carpinifolia*) s charakteristickými deskovitými kořennými náběhy. Významné jsou i staré stromy, roztroušeně rostoucí podél starého koryta Šatavy, především mohutné exempláře topolu bílého i černého, vzácně dubu letního. Místy je ve starších porostech vyvinuto i keřové patro a

dolní etáž s babykou obecnou (*Acer campestre*), svídou krvavou (*Swida sanguinea*), brslenem evropským (*Euonymus europaea*), lípou srdčitou (*Tilia cordata*) a bezem černým (*Sambucus nigra*). Na dubech cizopasí *Loranthus europaeus*, pro zachování biodiverzity ptáků je významný dosti hojný výskyt doupných stromů, podél Šatavy jsou dosud zachovány i staré hlavaté vrby, které se ovšem postupně rozpadávají, neboť nejsou ořezávány. Projevuje se postupný přechod lužního lesa k sušším typům díky celkové změně hydrického režimu této části nivy po napřímení Šatavy.

Tok Staré Šatavy je aktuálně dotován téměř výhradně přítokem povrchových vod z pramenných výronů v rámci obce Žabčice – prostřednictvím toku Žabčice.

Lesní komplex je využíván v rámci lesního hospodářského plánu se zohledňováním jeho funkce v rámci bažantnice.

Nedílnou součástí Knížecího lesa jsou i mokřadní lokality: Severní tůně a Nosislavský mokřad v dolním cípu komplexu.

FAUNA

V Knížecím lese aktuálně vyskytuje a rozmnožuje 12 druhů obojživelníků: čolek obecný (*Triturus vulgaris*), čolek velký (*Triturus cristatus*), kuňka ohnivá (*Bombina bombina*), blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), skokan ostronosý (*Rana arvalis*), skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*) a skokan zelený (*Rana* kl. *esculenta*).

Pravidelněji se tu vyskytuje užovka obojková (*Natrix natrix*). Žije zde slepýš křehký (*Anguis fragilis*) a motýl pestrokřídelec podražcový (*Zerynthia polyxena*).

V souvislosti s hnízděním zde byl v posledních letech zjištěn například čáp černý (*Ciconia nigra*), luňák hnědý (*Milvus migrans*), luňák červený (*Milvus milvus*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*), lejsek šedý (*Muscicapa striata*), datel černý (*Dryocopus martius*), žluna šedá (*Picus canus*) nebo lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v Knížecím lese vyskytují některé významné druhy mokřadních rostlin jako je šmel okoličnatý (*Butomus umbellatus*) nebo kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Koryto staré Šatavy bývá v celé délce zaplněno vodou pouze krátkodobě začátkem jara. Poté vodní zdroje rychle slábnou a nestačí tok dotovat. Pokles je navíc urychlen i v důsledku poklesu hladiny v nové Šatavě. Koncem jara a během léta je koryto staré Šatavy převážně již zcela bez vody.

Uvedený stav má vliv i na příliš sníženou hladinu spodní vody po celém komplexu Knížecího lesa, což je nežádoucí jak z hlediska lesnického, tak zoologického (například populace *Rana arvalis* vyžaduje, aby byla hladina položena co nejmělčeji – vyšší vlhkost a nižší teploty při zemi) či botanického (mokřadní vegetace). Tento negativní vliv zahluobeného koryta nové Šatavy nestačí vyrovnávat (eliminovat) ani obnovený tok staré Šatavy.

Z hlediska lesnictví je celý lužní areál pomístně znehodnocován účelovými výsadbami, hlavně v souvislosti s funkcí bažantnice. Tyto aktivity se bohužel dotýkají také unikátního areálu Nosislavského mokřadu, jehož přírodní vzhled, malebnost a hodnota je tak značně znehodnocena.

21 V OKNECH

Kat. území **Přísnovice, Nosislav**
Rozloha **0,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek V oknech leží v nadmořské výšce 170 m n.m. a je tvořen z části upraveným a z části přirozeným tokem Šatavy v rovinaté nivě s druhově i věkově různorodými břehovými a doprovodnými porosty dřevin měkkého luhu s převahou vrby bílé (*Salix alba*) s topolem černým (*Populus nigra*) i bílým (*Populus alba*), jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*), olší lepkavou (*Alnus glutinosa*), vzácněji i jilmem vazem (*Ulmus laevis*). Významné jsou staré hlavaté vrby, delší dobu neořezávané. V dolní etáži se pomístně šíří cizorodý javor jasanolistý (*Acer negundo*). Nápadný je velký počet starých doupných stromů.

V horní části je koryto upraveno a podél pravého břehu je rozsáhlý doprovodný lesní porost s pestrou mozaikou mokřadních biotopů (pozůstatků bývalého koryta Šatavy).

V dolní části je zachováno původní rozšířené koryto Šatavy se souvislým břehovým porostem a bohatými porosty mokřadní vegetace.

Lokalita je dotována tokem Šatavy a zavodnění (zamokření) doprovodných mokřadních biotopů je přímo závislé na jeho stavu. Dolní rozšířený tok Šatavy se vyznačuje úplným vysycháním v letním období v souvislosti s odčerpáváním podzemních vod v rámci Vodního zdroje Vranovice.

Lokalita leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně (dolní úsek) a v bezprostřední blízkosti rozsáhlého lesního komplexu (horní úsek).

Celé území dnes není v zásadě jakkoliv využíváno s výjimkou péče dané lesním hospodářským plánem (v prostoru horního pravobřežního lesního porostu).

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP V oknech vyskytuje alespoň 7 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*), skokana zeleného (*Rana kl. esculenta*) a skokana štíhlého (*Rana dalmanina*).

Pravidelněji se tu objevuje užovka obojková (*Natrix natrix*). Do určité míry jsou zde rozvinuta mokřadní společenstva bezobratlých živočichů. Na lokalitě hnízdí z významných druhů ptáků například moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) nebo žluva hajní (*Oriolus oriolus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP V oknech nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin. Z dalších významných druhů lze jmenovat například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) nebo stulík žlutý (*Nuphar lutea*).

AKTUÁLNÍ STAV

Doprovodná pravobřežní zalesněná plocha s členitou mozaikou terénních depresí (periodicky zaplavovaných) má mělce položenou hladinu spodní vody. Tento stav vytváří vhodné podmínky pro regeneraci zdejších mokřadních biotopů se stabilním vodním režimem. Dřevinný porost vykazuje známky absence dostatečné péče.

Dolní rozšířená část toku Šatavy je v celé délce postižena (degradováno) splaveninami, zazemňováním s rozvojem náletových vlhkomilných dřevin a ostrým rozhraním s okolním terénem. V souvislých břehových a doprovodných porostech se uplatňují některé nežádoucí druhy dřevin a starší cenní jedinci dřevin jsou existenčně ohroženi v důsledku absence péče (zejména ve věci ořezávání vrby). Význam z hlediska rozvoje stanovištně odpovídajících společenstev drobných tekoucích vod je ve vysoké míře zachován a celý úsek má přes popsání negativní jevy přírodní charakter.

22 ŽELÍZKA

Kat. území **Přísnovice, Nosislav**
Rozloha **0,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významný krajinný prvek Želízka leží v nadmořské výšce 170 m n.m. a je tvořen rozšířeným tokem Šatavy v rovinaté nivě s břehovým porostem s převahou vrby bílé (*Salix alba*) a bohatými mokřadními porosty. Podél levého břehu jsou neudržované travobylinné porosty s tůněmi a starým říčním ramenem Šatavy při okraji lesního porostu.

Lokalita je dotována tokem Šatavy a zavodnění (zamokření) doprovodných mokřadních biotopů je přímo závislé na jeho stavu. Lokalita se vyznačuje úplným vysycháním v letním období v souvislosti s odčerpáváním podzemních vod v rámci Vodního zdroje Vranovice.

Lokalita leží v rámci zemědělsky využívané krajiny s relativně bohatým zastoupením různorodé zeleně.

Celé území dnes není v zásadě jakkoliv využíváno.

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru VKP Želízka vyskytuje alespoň 7 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*), skokana zeleného (*Rana* kl. *esculenta*) a skokana štíhlého (*Rana dalmanina*).

Pravidelněji se tu objevuje užovka obojková (*Natrix natrix*). Do určité míry jsou zde rozvinuta mokřadní společenstva bezobratlých živočichů. Na lokalitě hnízdí z významných druhů ptáků například moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) nebo žluva hajní (*Oriolus oriolus*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru VKP Želízka vyskytuje jeden ze zvláště chráněných ohrožených druhů rostlin: žebratka bahenní (*Hottonia palustris*) na starém rameni Šatavy. Z dalších významných druhů lze jmenovat například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Doprovodné mokřadní biotopy (tůně, rameno) jsou postiženy zazemňováním. Hlavaté vrby jsou ohroženy v důsledku dlouhodobé absence ořezávání.

DALŠÍ VÝZNAMNÉ LOKALITY

KANÁL

Kat. území **Nosislav**
Rozloha **dl. 450 m**

CHARAKTERISTIKA

Významná lokalita Kanál leží v nadmořské výšce 177 m n.m. v rovinaté levobřežní nivě stávajícího upraveného koryta Šatavy a je tvořena dílčím úsekem polního toku 031 v rámci soustavy odvodňovacích kanálů. Dotčený úsek je upraven, rozšířen a prohlouben do podoby trvalé volné vodní plochy s roztroušenými mokřadními porosty podél břehů.

Stabilní vodní poměry jsou dané především průsaky mělce položených spodních vod. Kanál navíc může být dotován zpětným vzduťím za vyšších průtoků přímo z toku Šatavy. Charakterem jde v zásadě o stojatou vodu.

Lokalita leží uprostřed rozsáhlých polních ploch s absencí jakékoliv zeleně a dolním cípem zasahuje k okraji rozsáhlého lesního komplexu.

Celé území dnes není v zásadě jakkoliv využíváno (v minulosti byl tok upraven za účelem zavlažování okolních polních pozemků).

MOKŘADNÍ FAUNA

Aktuálně se v prostoru významné lokality Kanál vyskytuje alespoň 8 druhů obojživelníků. Jde o čolka obecného (*Triturus vulgaris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*Bufo viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*), skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*), skokana zeleného (*Rana kl. esculenta*), skokana štíhlého (*Rana dalmatina*) a skokana ostronosého (*Rana arvalis*).

Pravidelněji se tu objevuje užovka obojková (*Natrix natrix*). Do určité míry jsou zde rozvinuta mokřadní společenstva bezobratlých živočichů. Na průtahu a potulkách se tu objevují některé druhy mokřadních ptáků jako je čírka modrá (*Anas querquedula*) nebo volavka popelavá (*Ardea cinerea*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v prostoru významné lokality Kanál nevyskytuje žádný ze zvláště chráněných druhů mokřadních rostlin.

AKTUÁLNÍ STAV

Dotčený úsek Kanálu je po celé délce napřímen s absencí jakéhokoliv břehového porostu nebo doprovodných vegetačních ploch. Má strmé břehy, je široký cca 8 metrů a hluboký 100-120 cm (hl. vody se pohybuje mezi 60-80 cm). Rozloha vodní plochy je tedy cca 0,36 ha. Příčný objekt na dolním konci není funkční. Orná půda je obhospodařována až k okrajům kanálu (splachy, zatížení agrochemikáliemi).

VELKÉ LOUKY

Kat. území **Vranovice**
Rozloha **8,00 ha**

CHARAKTERISTIKA

Významná lokalita Velké louky leží v nadmořské výšce 174 m n.m. při okraji rozsáhlého lesního komplexu v pravobřežní rovinaté nivě Šatavy a je tvořena pestrou mozaikou rozsáhlých rákosových a travobylinných porostů.

Středem mokřadu prochází podélně odvodňovací kanál, který zpětným vzduťím z říčky Šatavy způsobuje každoroční jarní mělké zaplavování celého mokřadu za vyšších vodních stavů. Vodní stav mokřadu je tedy přímo závislý na průtocích v korytě Šatavy a výrazně kolísá v souvislosti s odčerpáváním podzemních vod v souvislosti s Vodním zdrojem Vranovice. Klíčovým z hlediska vodního režimu mokřadu je příčný objekt v prostoru zaústění Šatavy do řeky Svratky.

Z východu je mokřad obklopen komplexem lužního lesa, ze západu protipovodňovou hrází. Jižním a severním koncem sousedí s plochami orné půdy (ve větších plochách v jarním období podmáčenými až zaplavovanými).

Lokalita není aktuálně v zásadě jakkoliv využívána (s výjimkou plošně omezených aktivit zemědělských).

MOKŘADNÍ FAUNA

V mokřadu se aktuálně vyskytuje a rozmnožuje alespoň 10 druhů obojživelníků: čolek obecný (*Triturus vulgaris*), kuňka ohnivá (*Bombina bombina*), blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), skokan ostronosý (*Rana arvalis*), skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*) a skokan zelený (*Rana kl. esculenta*). V mokřadu se aktuálně vyskytuje užovka obojková (*Natrix natrix*).

V přímé souvislosti s rozmnožováním (hnízděním) byly v prostoru mokřadu v posledních letech zjištěny následující druhy ptáků: potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*), bukáček malý (*Ixobrychus minutus*), kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), čírka modrá (*Anas querquedula*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), lyska černá (*Fulica atra*), slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), chřástal kropenatý (*Porzana porzana*), cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*), cvrčilka zelená (*Locustella naevia*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), rákosník zpěvný (*Acrocephalus palustris*), rákosník proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*), strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), slavík modráček (*Luscinia svecica*), bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata*) nebo konipas luční (*Motacilla flava*).

V podmáčených polích hnízdí čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*). Zjištěny byly rovněž hnízdní výskyty kriticky ohroženého vodouše rudonohého (*Tringa totanus*).

Řada dalších druhů mokřadních ptáků byla v prostoru mokřadu zjištěna na průtahu a potulkách. Šlo například o následující druhy: volavku popelavou (*Ardea cinerea*), čápa bílého (*Ciconia ciconia*), čápa černého (*Ciconia nigra*), vodouše kropenatého (*Tringa ochropus*), vodouše bahenního (*Tringa glareola*) nebo bekasinu otavní (*Gallinago gallinago*).

Mokřad je významnou lokalitou společenstev mokřadních bezobratlých živočichů. Ze suchozemských druhů se tu vyskytuje například pestrokřídlec podražcový (*Zerynthia polyxena*).

MOKŘADNÍ FLÓRA

Aktuálně se v mokřadu vyskytují některé významné druhy mokřadních rostlin jako je šmel okoličnatý (*Butomus umbellatus*) nebo kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*).

AKTUÁLNÍ STAV

Mokřad je pravidelně pouze velmi mělce zaplavován za vyšších jarních vodních stavů. Následně zpravidla rychle vysychá což znemožňuje plnohodnotný výskyt mokřadních společenstev živočichů (obojživelníků a bezobratlých, případně některých druhů mokřadních ptáků). Dotčená plocha nivy má mělce položenou hladinu spodní vody, což představuje vhodné podmínky pro vytvoření trvalejších mokřadních (zavodněných) biotopů ve prospěch mokřadních společenstev.

Vodní režim mokřadu je přímo závislý na funkci příčných objektů v prostoru zaústění Šatavy do řeky Svatky a v letním období je negativně ovlivňován odčerpáváním podzemních vod v jímacím území Vodního zdroje Vranovice.

ŽIVOČIŠTVO

Dotčené území povodí Šatavy je z hlediska fauny významné především z hlediska výskytu společenstev mokřadních živočichů.

Niva horního a dolního toku Šatavy (včetně obou levostranných přítoků: Lejtny a Syrůvky) je díky aktuálnímu stavu vodoteče, mokřadů, bilance zeleně a charakteru okolní krajiny osídlena pouze značně ochuzenými společenstvy těchto živočichů. Přirozená ichtyofauna je zcela potlačena, populace obojživelníků prosperují pouze v několika málo funkčních lokalitách (Sobotovická niva, Vojkovické rybníky), populace užovky obojkové je minimální, zcela ojediněle se objevují významnější hnízdiště ptáků (Sobotovická niva, Vojkovické rybníky) a podobně se víceméně výjimečně objevují lokality s bohatším rozvojem mokřadních společenstev bezobratlých. Ve většině stávajících mokřadních lokalit existuje nebezpečí z prodlení. Jsou zpravidla na pokraji využitelnosti mokřadními živočichy (populace jednotlivých druhů se snižují a postupně mizí) nebo dokonce na pokraji úplného zániku. Za stabilizované lze dnes považovat pouze Sobotovickou nivu a rybník Šimlochy (po nedávném odbahnění).

Niva dolního toku Šatavy je naopak díky aktuálnímu stavu vodoteče, mokřadů, bilance zeleně a charakteru okolní krajiny osídlena dodnes poměrně bohatými společenstvy těchto živočichů (v případě populací obojživelníků dosahuje niva dolní Šatavy dokonce celostátního až evropského významu). Ojediněle se dodnes objevují prvky původní přirozené ichtyofauny, populace obojživelníků prosperují po většině území s mnoha plně funkčními rozmnožovacími lokalitami (nejvýznamnějšími lokalitami je Knížecí les a mokřad Velké louky), populace užovky obojkové je relativně stabilizovaná, mokřad Velké louky je významným hnízdištěm mokřadních ptáků, druhově pestrá společenstva mokřadních bezobratlých živočichů se vyskytují na větším počtu lokalit. Většina stávajících mokřadních lokalit je v relativně odpovídajícím stavu (i když zpravidla ne zcela optimálním). Z hlediska vyskytujících se druhů jsou zpravidla v takovém stavu, který umožňuje aktuálně dostatečnou perspektivu populací.

RYBY (*Pisces*)

Vzhledem k aktuálnímu stavu vodotečí (kvality vody, uniformních upravených koryt, nevyrovnaností vodního režimu) v dotčeném povodí Šatavy se v tocích aktuálně prakticky žádné ryby nevyskytují. S výjimkou některých dolních úseků, kde je rybí obsádka ovšem do značné míry limitována až úplným vysycháním koryta v letních měsících v důsledku odběrů podzemních vod v rámci Vodního zdroje Vranovice.

Asi nejvýznamnější mokřadní lokalitou s výskytem některých původních prvků lužní ichtyofauny je Nosislavský mokřad v dolním cípu Knížecího lesa s výskytem slunky obecné a karase obecného.

OBOJŽIVELNÍCI (*Amphibia*)

V povodí Šatavy se aktuálně vyskytuje 12 druhů obojživelníků. S výjimkou *Triturus cristatus* lze hovořit o stabilizovaných populacích (pozitivně významně ovlivněných již realizovanými opatřeními v minulých letech). V zásadě pouze na dolním toku Šatavy. Jinde jsou populace značně roztroušené, izolované a více nebo méně ohrožené.

Čolek velký	<i>Triturus cristatus</i>	kriticky ohrožený
Čolek obecný	<i>Triturus vulgaris</i>	silně ohrožený
Kuňka ohnivá	<i>Bombina bombina</i>	ohrožený
Rosnička zelená	<i>Hyla arborea</i>	silně ohrožený
Blatnice skvrnitá	<i>Pelobates fuscus</i>	kriticky ohrožený
Ropucha obecná	<i>Bufo bufo</i>	ohrožený
Ropucha zelená	<i>Bufo viridis</i>	ohrožený
Skokan hnědý	<i>Rana temporaria</i>	-
Skokan štíhlý	<i>Rana dalmatina</i>	silně ohrožený
Skokan ostronosý	<i>Rana arvalis</i>	silně ohrožený
Skokan zelený	<i>Rana kl. esculenta</i>	silně ohrožený
Skokan skřehotavý	<i>Rana ridibunda</i>	kriticky ohrožený

Triturus cristatus

Izolovaná populace v areálu Knížecího lesa je minimálně početná. Jinde doposud nalezen nebyl.

Triturus vulgaris

Těžiště výskytu na dolním toku Šatavy od VKP Unkovické louky až po zaústění Šatavy do řeky Svratky. Zdejší populace jsou početné a stabilizované. Výše se vyskytuje tento druh jen sporadicky (VKP Sobotovická niva) a početnější výskyt lze pak předpokládat až na horním toku nad obcí Prštice. Žádoucí je maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit po celém povodí – především na horním a středním toku Šatavy.

Bombina bombina

Tento druh se aktuálně vyskytuje pouze na dolním toku Šatavy od Nosislavského mokřadu (Knížecího lesa) po zaústění Šatavy do řeky Svratky.

V zásadě jediné dvě populace (Nosislavský mokřad, Velké louky) jsou početné a stabilizované. Žádoucí je maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit na dolním toku.

Hyla arborea

Těžiště výskytu podél celého dolního toku Šatavy od VKP Unkovické louky až po zaústění Šatavy do řeky Svratky. Zdejší populace jsou početné a stabilizované. Výše se vyskytuje tento druh jen sporadicky (VKP Sobotovická niva) a početnější výskyt lze pak předpokládat až v horním úseku nad obcí Prštice. Žádoucí je maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit po celém povodí – především na horním a středním toku Šatavy a také podél Lejtny a Syrůvky.

Pelobates fuscus

Těžiště výskytu na dolním toku Šatavy od VKP Unkovické louky až po zaústění Šatavy do řeky Svratky (nejpočetnější a nejstabilnější populace na Nosislavském mokřadu v Knížecím lese). Výše se vyskytuje tento druh jen vzácně (VKP Sobotovická niva, Syrovický rybník) a na horním toku patrně zcela chybí. Žádoucí je maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit po celém středním a dolním toku Šatavy a také podél Lejtny a Syrůvky.

Bufo bufo

Těžiště výskytu podél celého dolního toku Šatavy od VKP Unkovické louky až po zaústění Šatavy do řeky Svratky. Zdejší populace jsou početné a stabilizované. Výše se vyskytuje tento druh v podstatně menších počtech (VKP Sobotovická niva) a početnější výskyt lze pak předpokládat až na horním toku nad obcí Prštice. Žádoucí je maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit po celém povodí – především na horním a středním toku Šatavy a také podél Lejtny a Syrůvky.

Bufo viridis

Druh se vyskytuje víceméně plošně po celém povodí, ale jeho početnost je zpravidla malá vzhledem ke specifickým nárokům na rozmnožovací lokality. Žádoucí je maximální rozšíření specifických rozmnožovacích lokalit po celém povodí.

Rana temporaria

Těžiště výskytu na dolním toku Šatavy v celém areálu Knížecího lesa (v následujícím úseku je početnost minimální). Zdejší populace je početná a stabilizovaná. Výše se vyskytuje tento druh jen ojediněle a početnější výskyt lze pak předpokládat až na horním toku nad obcí Prštice. Žádoucí je maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit na horním toku.

Rana dalmatina

Těžiště výskytu podél celého dolního toku Šatavy od VKP Unkovické louky až po zaústění Šatavy do řeky Svratky. Zdejší populace jsou početné a stabilizované. Výše se vyskytuje tento druh jen sporadicky (VKP Sobotovická niva) a početnější výskyt lze pak předpokládat až na horním toku nad obcí Prštice. Žádoucí je maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit po celém povodí – především na horním a středním toku Šatavy a také podél Lejtny a Syrůvky.

Rana arvalis

Těžiště výskytu podél celého dolního toku Šatavy od VKP Unkovické louky (mizející populace) až po zaústění Šatavy do řeky Svratky (nejpočetněj-

ší a nejstabilnější populace na Nosislavském mokřadu v Knížecím lese a Velkých loukách u Vranovic). Výše se vyskytuje tento druh jen ojediněle (VKP Sobotovická niva) a na horním toku zcela chybí. Žádoucí je maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit po celém dolním toku včetně zlepšení vodních poměrů v celém lužním komplexu.

Rana ridibunda

Těžiště výskytu podél celého dolního toku Šatavy od VKP Unkovické louky až po zaústění Šatavy do řeky Svratky. Zdejší populace jsou početné a stabilizované. Výše se vyskytuje tento druh jen sporadicky (VKP Sobotovická niva, rybníky Šejba a Šimlochy). Žádoucí je maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit na středním toku s optimalizací podmínek na rybníku Šejba a Syrovickém rybníku.

Rana kl. esculenta

Těžiště výskytu podél celého dolního toku Šatavy od VKP Unkovické louky až po zaústění Šatavy do řeky Svratky. Zdejší populace jsou početné a stabilizované. Výše se vyskytuje tento druh jen vzácně. Žádoucí je obecné maximální rozšíření rozmnožovacích lokalit vodních skokanů na středním a horním toku a také podél Lejtny a Syrůvky.

V minulosti se v lužních lesích na dolním toku Šatavy vyskytoval také mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) a skokan krátkonohý (*Rana lessonae*).

Na horním toku Šatavy (nad obcí Prštice) existují relativně vhodné podmínky pro populace obojživelníků hlavně díky bezprostřednímu sousedství rozsáhlého lesního komplexu Bučín. Nejpočetněji se vyskytuje *Triturus vulgaris*, *Hyla arborea*, *Bufo bufo*, *Rana dalmatina* a *Rana temporaria*.

Z hlediska dlouhodobé prosperity zde chybí jakékoliv vhodné a stabilní rozmnožovací lokality všech uvedených druhů. Plochy pro suchozemskou fázi života obojživelníků jsou v tomto prostoru kvalitní a velmi rozsáhlé. Potenciální ohrožení migrujících jedinců není v tomto prostoru vysoké – s výjimkou silnice na Hlínu.

V následném úseku až k obci Bratčice jsou podmínky pro prosperitu populací obojživelníků mizivé. Chybí zde jakékoliv mokřadní biotopy, je zde vysoké zornění a existuje zde vysoké riziko ohrožení migrujících jedinců na silniční komunikaci nad obcí Mělčany. Populace vyskytujících se druhů jsou zde minimální (jde zejména o *Bufo bufo*, *Bufo viridis*, *Rana dalmatina*) a je možné konstatovat, že zde trvalé a perspektivní populace dnes nežijí.

Z hlediska dlouhodobé prosperity zde chybí jakékoliv vhodné a stabilní rozmnožovací lokality všech uvedených druhů. Plochy pro suchozemskou fázi života obojživelníků (zpravidla oddělené od nivy ornou půdou a komunikací) jsou v tomto prostoru značně problematické. Potenciální ohrožení migrujících jedinců je v tomto prostoru vysoké – jak z hlediska zemědělského obhospodařování, tak z hlediska provozu na silničních komunikacích.

V dalším úseku až k obci Ledce existují relativně vhodné podmínky pro populace obojživelníků hlavně díky přítomnosti roz-

sáhlých nevyužívaných ploch dna nivy Šatavy s navazujícími plochami suchozemského prostředí. Nejpočetněji se vyskytuje *Triturus vulgaris*, *Hyla arborea*, *Bufo bufo*, *Rana dalmatina* a *Rana ridibunda*. Početnost *Bufo viridis* je malá. Vzácně se dodnes vyskytuje *Rana arvalis* a *Pelobates fuscus*. Nejvýznamnější lokalitou je VKP Sobotovická niva.

Z hlediska dlouhodobé prosperity zde chybí dostatek vhodných a stabilních rozmnožovacích lokalit všech uvedených druhů. Plochy pro suchozemskou fázi života obojživelníků jsou v tomto prostoru poměrně kvalitní a rozsáhlé. Aktuální i potenciální ohrožení migrujících jedinců není v tomto prostoru vysoké.

V dalším úseku až k čistírně odpadních vod pod obcí Hrušovany v zásadě neexistují vhodné podmínky pro populace obojživelníků hlavně díky vysokému zornění, síti komunikací a bezprostřední blízkosti zástavby. Výjimkou jsou pouze rybníky Šimlochy a Šejba. Ani kvalita a rozsah suchozemského prostředí není v celém tomto úseku zcela postačující.

Z hlediska dlouhodobé prosperity zde chybí dostatek vhodných a stabilních rozmnožovacích lokalit všech uvedených druhů. Plochy pro suchozemskou fázi života obojživelníků (zpravidla oddělené od nivy ornou půdou a komunikací) jsou v tomto prostoru značně problematické. Aktuální i potenciální ohrožení migrujících jedinců je v tomto prostoru vysoké – jak z hlediska zemědělského obhospodařování, tak z hlediska provozu na silničních komunikacích nebo blízkosti zástavby.

Ve zmíněných rybnících se aktuálně vyskytuje především *Rana ridibunda*, *Bufo bufo* a *Bufo viridis*. Populace všech ostatních druhů jako je *Hyla arborea*, *Pelobates fuscus* nebo *Rana dalmatina* jsou minimální.

Z hlediska dlouhodobé prosperity populací obojživelníků byly v rámci odbahnění obnoveny vhodné podmínky na rybníce Šimlochy, byť s ohledem na jeho okolí do značné míry omezené. V rybníce Šejba jsou dnes populace obojživelníků na pokraji vymizení – zejména díky intenzivnímu rybářskému využívání.

V posledním úseku až k zaústění Šatavy do řeky Svatky existují velmi vhodné podmínky pro populace obojživelníků. Početně se vyskytují téměř všechny druhy (*Triturus vulgaris*, *Bombina bombina*, *Hyla arborea*, *Pelobates fuscus*, *Bufo bufo*, *Rana dalmatina*, *Rana arvalis*, *Rana temporaria*, *Rana ridibunda* a *Rana* kl. *esculenta*). Početnost *Triturus cristatus* je minimální. Početnost *Bufo viridis* je početná pouze relativně. Nejvýznamnějšími lokalitami je Nosislavský mokřad v Knížecím lese a Velké louky u Vranovic.

V celém povodí Lejtny dnes chybí jakékoliv plnohodnotné rozmnožovací lokality obojživelníků a populace všech vyskytujících se druhů jsou značně omezeny až zcela chybí.

V celém povodí Syrůvky dnes existuje jediná kvalitnější rozmnožovací lokalita – Syrovický rybník, který je ovšem z tohoto hlediska značně degradován intenzivním rybářským využíváním.

PLAZI (*Reptilia*)

V povodí Šatavy se aktuálně vyskytuje jediný druh mokřadního plaza.

Užovka obojková	<i>Natrix natrix</i>	ohrožený
-----------------	----------------------	----------

Vhodné podmínky pro *Natrix natrix* existují souvisle víceméně pouze na dolním toku Šatavy od VKP Unkovické louky po zaústění do řeky Svratky. Výše je zjišťován pravidelný výskyt pouze v prostoru rybníků Šimlochy a Šejba.

PTÁCI (*Aves*)

V břehových a doprovodných porostech podél vodotečí bylo v přímé souvislosti s hnízděním v posledních letech zjištěno 11 významných druhů ptáků.

Kachna divoká	<i>Anas platyrhynchos</i>	-
Strakapoud jižní	<i>Dendrocopos syriacus</i>	silně ohrožený
Krutihlav obecný	<i>Jynx torquilla</i>	silně ohrožený
Žluva hajní	<i>Oriolus oriolus</i>	silně ohrožený
Slavík obecný	<i>Luscinia megarhynchos</i>	ohrožený
Bramborníček čern.	<i>Saxicola torquata</i>	ohrožený
Lejsek šedý	<i>Muscicapa striata</i>	ohrožený
Lejsek bělokrký	<i>Ficedula albicollis</i>	-
Ťuhák obecný	<i>Lanius collurio</i>	ohrožený
Cvrčilka říční	<i>Locustella fluviatilis</i>	-
Moudivláček lužní	<i>Remiz pendulinus</i>	ohrožený

Aktuální hnízdní podmínky pro výše uvedené druhy jsou místy značně omezené až zcela chybí. Je žádoucí tyto biotopy v celém povodí maximálně rozšířit v podobě doprovodných vegetačních úprav. Současně je třeba stávající podmínky v dostatečném rozsahu zachovat (zejména s ohledem na bujné porosty nezbytné pro hnízdění *Luscinia megarhynchos*).

V mokřinách a rákosinách (VKP Sobotovická niva, VKP V rybníčkách) bylo v přímé souvislosti s hnízděním v posledních letech zjištěno 8 významných druhů ptáků.

Kachna divoká	<i>Anas platyrhynchos</i>	-
Moták pochop	<i>Circus aeruginosus</i>	ohrožený
Bramborníček čern.	<i>Saxicola torquata</i>	ohrožený
Cvrčilka říční	<i>Locustella fluviatilis</i>	-
Cvrčilka zelená	<i>Locustella naevia</i>	-
Rákosník obecný	<i>Acrocephalus scirp.</i>	-
Rákosník proužkovaný	<i>Acrocephalus schoen.</i>	-
Strnad rákosní	<i>Emberiza schoenichus</i>	-

Aktuální hnízdní podmínky pro výše uvedené druhy jsou díky ojedinělosti mokřin v celém povodí značně omezené až zcela chybí. Je žádoucí tyto biotopy v celém povodí maximálně rozšířit.

V lužních lesích na dolním toku Šatavy (zejména v areálu Knížecího lesa) bylo v přímé souvislosti s hnízděním v posledních letech zjištěno 15 významných druhů ptáků.

Čáp černý	<i>Ciconia nigra</i>	silně ohrožený
Krahujec obecný	<i>Accipiter nisus</i>	silně ohrožený
Jestřáb lesní	<i>Accipiter gentilis</i>	ohrožený
Luňák hnědý	<i>Milvus migrans</i>	kriticky ohrožený
Luňák červený	<i>Milvus milvus</i>	kriticky ohrožený
Strakapoud prostřední	<i>Dendrocopos medius</i>	silně ohrožený
Datel černý	<i>Dryocopus martius</i>	-
Žluna zelená	<i>Picus viridis</i>	-
Žluna šedá	<i>Picus canus</i>	-
Krutihlav obecný	<i>Jynx torquilla</i>	silně ohrožený
Žluva hajní	<i>Oriolus oriolus</i>	silně ohrožený
Slavík obecný	<i>Luscinia megarhynchos</i>	ohrožený
Lejsek šedý	<i>Muscicapa striata</i>	ohrožený
Lejsek bělokrký	<i>Ficedula albicollis</i>	-
Cvrčilka říční	<i>Locustella fluviatilis</i>	-

Aktuální hnízdní podmínky pro výše uvedené druhy jsou vzhledem k rozloze lužních porostů relativně dobré. Přesto se tu uplatňují některé negativní jevy v podobě vyrušování velkých plachých druhů nebo ubývání starých porostů v souvislosti s naplňováním lesních hospodářských plánů.

Na mokřadech (rybníky Šejba a Šimlochy, Velké louky) bylo v přímé souvislosti s hnízděním v posledních letech zjištěno 22 druhů ptáků.

Potápka malá	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	ohrožený
Potápka roháč	<i>Podiceps cristatus</i>	ohrožený
Bukáček malý	<i>Ixobrychus minutus</i>	kriticky ohrožený
Labuť velká	<i>Cygnus olor</i>	-
Kachna divoká	<i>Anas platyrhynchos</i>	-
Kopřivka obecná	<i>Anas strepera</i>	silně ohrožený
Čírka modrá	<i>Anas querquedula</i>	silně ohrožený
Čírka obecná	<i>Anas crecca</i>	ohrožený
Zrzohlávka rudozobá	<i>Netta rufina</i>	silně ohrožený
Polák velký	<i>Aythya ferina</i>	-
Polák chocholačka	<i>Aythya fuligula</i>	-
Moták pochop	<i>Circus aeruginosus</i>	ohrožený
Lyska černá	<i>Fulica atra</i>	-
Slípka zelenonohá	<i>Gallinula chloropus</i>	-
Chřástal vodní	<i>Rallus aquaticus</i>	silně ohrožený
Chřástal kropenatý	<i>Porzana porzana</i>	silně ohrožený
Slavík modráček	<i>Luscinia svecica</i>	silně ohrožený
Cvrčilka slavíková	<i>Locustella luscinioides</i>	ohrožený
Rákosník velký	<i>Acrocephalus arund.</i>	silně ohrožený
Rákosník obecný	<i>Acrocephalus scirp.</i>	-

Rákosník proužkovaný	<i>Acrocephalus schoen.</i>	-
Strnad rákosní	<i>Emberiza schoeniclus</i>	-

Aktuální hnízdní podmínky pro výše uvedené druhy jsou díky ojedinělosti mokřadů (včetně jejich degradace – rybník Šejba) v celém povodí značně omezené až zcela chybí. Je žádoucí takové biotopy po celém povodí maximálně rozšířit, v případě rybníka Šejba a mokřadu Velké louky současně regenerovat.

Některé další druhy zde byly zjištěny v souvislosti s hnízděním v minulosti: potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*), husa velká (*Anser anser*). Další druhy zde byly v posledních letech pozorovány v době hnízdění na potulkách nebo na průtahu): například kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*), volavka popelavá (*Ardea cinerea*), čáp bílý (*Ciconia ciconia*) nebo bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*).

Na lučních mokřadech (zamokřená pole, Velké louky) byly v přímé souvislosti s hnízděním v posledních letech zjištěny 4 druhů mokřadních ptáků.

Čejka chocholatá	<i>Vanellus vanellus</i>	-
Vodouš rudonohý	<i>Tringa totanus</i>	kriticky ohrožený
Bekasina otavní	<i>Gallinago gallinago</i>	silně ohrožený
Konipas luční	<i>Motacilla flava</i>	silně ohrožený

Aktuální hnízdní podmínky pro výše uvedené druhy jsou díky ojedinělosti lučních mokřadů v celém povodí značně omezené až zcela chybí a všechny druhy zde jsou na pokraji úplného vymizení. Je žádoucí nějaký takový biotop v povodí vytvořit.

V okolních polích a nelesních biotopech bylo v přímé souvislosti s hnízděním v posledních letech zjištěno 7 významných druhů ptáků.

Koroptev polní	<i>Perdix perdix</i>	ohrožený
Křepelka polní	<i>Coturnix coturnix</i>	silně ohrožený
Strakapoud jižní	<i>Dendrocopos syriacus</i>	silně ohrožený
Krutihlav obecný	<i>Jynx torquilla</i>	silně ohrožený
Bramborníček čern.	<i>Saxicola torquata</i>	ohrožený
Ťuhák obecný	<i>Lanius collurio</i>	ohrožený
Pěnice vlašská	<i>Sylvia nisoria</i>	silně ohrožený

Aktuální hnízdní podmínky pro výše uvedené druhy jsou místy značně omezené až zcela chybí. Je žádoucí tyto biotopy v celém povodí maximálně rozšířit v rámci doprovodných a následně navazujících vegetačních úprav.

SAVCI (*Mammalia*)

Významné druhy savců jsou aktuálně zastoupeny patrně jen netopýry hnízdicími v doupných stromech (především na dolním toku v rámci lužních porostů).

Možné je občasné zatoulání bobra evropského (*Castor fiber*) do dolních úseků povodí z jižněji osídlených oblastí, ale doposud zde zjištěn nebyl.

V rozsáhlejších lužních lesích na dolním toku se pravidelně, i když jen nehojně vyskytuje veverka obecná (*Sciurus vulgaris*).

BEZOBRATLÍ (*Evertebrata*)

V dotčeném území aktuálně chybí dostatek informací o výskytu společenstev bezobratlých živočichů.

V lužních porostech na dolním toku Šatavy se hojněji vyskytuje ohrožený brouk roháč obecný (*Lucanus cervus*) a silně ohrožený páchník hnědý (*Osmoderma eremita*).

Pomístně se na dolním toku Šatavy vyskytuje kriticky ohrožený motýl – pestrokřídlec podražcový (*Zerynthia polyxena*). Doposud byl nalezen v areálu Knížecího lesa, ve VKP Želízka a v prostoru významné lokality Velké louky u Vranovic.

V lužních tůních Knížecího lesa byl v minulosti zjištěn kriticky ohrožený listonoh jarní (*Lepidurus apus*).

V periodických až trvalejších vodních tůních na dolním toku Šatavy žijí pestrá společenstva mokřadních bezobratlých živočichů (vodomil černý, potápník, vážky a podobně).

MIGRAČNÍ BARIÉRY

Po celém povodí existuje velké množství migračních bariér na vodotečích (z hlediska migrujících živočichů podél vodotečí) v podobě mostků a propustků.

ROSTLINSTVO

V dotčeném území doposud nebyly provedeny podrobné botanické průzkumy.

Inventarizační průzkum byl proveden pouze ve VKP Nádavky a VKP Na rybníkách. Z dalších míst existují pouze sporadické informace.

V dotčeném území se cennější vlhkomilná až mokřadní společenstva vyskytují velmi vzácně. Prakticky pouze na dolním toku Šatavy od VKP Unkovické louky. Výše jsou cennější fragmenty zcela ojedinělé a jde pouze o dno nivy Šatavy pod Sobotovicemi (VKP Nádavky, VKP Na rybníkách).

VÝZNAMNÉ LOKALITY

Po celém povodí existuje aktuálně 7 významných botanických lokalit mokřadního charakteru (vlhkomilná travobylinná společenstva jsou zastoupena zcela ojediněle).

VKP Nádavky, VKP Na rybníkách*Mokřadní až vlhkomilná travobylinná společenstva*

Zvláště chráněné druhy jsou zastoupeny česnekem hranatým (*Allium angulosum*). Další významné druhy jsou zastoupeny například suchopýrem úzkolistým (*Eriophorum angustifolium*) a suchopýrem široolistým (*Eriophorum latifolium*).

VKP Unkovické louky*Mokřadní společenstva ve zregenerované tůni*

Významné druhy jsou zastoupeny především početnou populací šmele okoličnatého (*Butomus umbellatus*).

*Travobylinná společenstva***VKP Klučiny***Společenstva lužního lesa*

Významné druhy jsou zastoupeny stabilní a v celé oblasti ojedinělou populací bradáčku vejčitého (*Listera ovata*).

VKP Knížecí les*Společenstva lužního lesa*

Významné druhy jsou zastoupeny nepočetnou populací hlístníku hnízdáka (*Neottia nidus-avis*).

Nosislavský mokřad*Mokřadní společenstva ve zregenerovaném mokřadu*

Významné druhy jsou zastoupeny například početnou populací kosatce žlutého (*Iris pseudacorus*) a stabilní populací šmele okoličnatého (*Butomus umbellatus*).

VKP V oknech – horní rozšířený tok Šatavy*Mokřadní společenstva*

Významné druhy jsou zastoupeny početnou a v celé oblasti ojedinělou populací stulíku žlutého (*Nuphar lutea*).

VKP Želízka – rameno Šatavy*Mokřadní společenstva*

Zvláště chráněné druhy jsou zastoupeny žebratkou bahenní (*Hottonia palustris*). Další významné druhy jsou zastoupeny například kosatcem žlutým (*Iris pseudacorus*).

VKP Velké louky*Mokřadní společenstva*

Významné druhy jsou zastoupeny například početnou populací kosatce žlutého (*Iris pseudacorus*) a stabilní populací šmele okoličnatého (*Butomus umbellatus*).

*Mokřadní až vlhkomilná travobylinná společenstva***VÝZNAMNÉ DRUHY**

V dotčeném území se aktuálně vyskytují dva zvláště chráněné druhy.

Žebratka bahenní

Hottonia palustris

Česnek hranatý

Allium angulosum

Navíc se v dotčeném území vyskytuje minimálně 7 dalších významnějších druhů zařazených na Červeném seznamu flóry ČR nebo významných v rámci regionu.

Kosatec žlutý	<i>Iris pseudacorus</i>
Šmel okolíčnatý	<i>Butomus umbellatus</i>
Stulík žlutý	<i>Nuphar lutea</i>
Bradáček vejčitý	<i>Listera ovata</i>
Hlístník hnězdák	<i>Neottia nidus-avis</i>
Suchopýr úzkolistý	<i>Eriophorum angustifolium</i>
Suchopýr široolistý	<i>Eriophorum latifolium</i>

ZELEŇ

Povodí Šatavy se po většině území vyznačuje nedostatečnou bilancí jakékoliv zeleně.

Na horním toku Šatavy (Prštice, Silůvky) je bilance vyšší vzhledem k vyšší lesnatosti celé oblasti v souvislosti se sousedním rozsáhlým lesním komplexem na Bučíně. Na středním toku Šatavy (Prštice-Hrušovany) je již bilance zpravidla zcela minimální. Na dolním toku Šatavy (od Unkovic) je bilance opět poněkud vyšší vzhledem k vyššímu zastoupení lužních lesních porostů. Mimořádně nepříznivá bilance zeleně je na horním toku Lejtny. Poněkud přijatelnější situace je na horním toku Syrůvky.

BILANCE TRVALÝCH TRAVNÍCH POROSTŮ

Bilance trvalých travních porostů je po celém povodí jak na dně niv, tak v okolních terénech v podstatě nulová.

Ojedinelé fragmenty se dnes vyskytují pouze v prostoru Sobotovické nivy a Unkovických luk.

BILANCE DŘEVINNÝCH POROSTŮ

Bilance dřevinných porostů (lesa, remízků, křovinatých mezí nebo břehových porostů) je po většině území povodí Šatavy minimální. Situace je lepší pouze na nejhornějším toku Šatavy a relativně také na toku dolním.

Mnohé plochy dřevinné zeleně po celém povodí nemají stanovitně a geograficky odpovídající druhovou skladbu a jsou více nebo méně degradovány (postiženy) výskytem a rozvojem druhů cizorodých v minulosti v oblasti vysazovaných.

Zpravidla jde o akát (*Robinia pseudoacacia*), ale především na horním toku Šatavy také o javor jasanolistý (*Acer negundo*). Mimořádně nepříznivá situace je v tomto směru na středním toku Šatavy a také podél Syrůvky a Lejtny.

DOPOSUD REALIZOVANÁ REVITALIZAČNÍ OPATŘENÍ

V řešeném území byla doposud od roku 1998 realizována některá dílčí revitalizační opatření ve prospěch mokřadních společenstev (motivována byla především problematikou ochrany a podpory populací obojživelníků, v případě odbahnění rybníka Šimlochy společenstvy mokřadních ptáků). Z hlediska uvedených zájmů ochrany přírody byla většina realizovaných opatření až neočekávaně úspěšná.

Tato realizovaná opatření již poskytla nemalé praktické zkušenosti, které jsou obsaženy v tomto návrhu a současně přispěly k rozšíření obecného povědomí revitalizačních opatření mezi obcemi, dotčenými orgány a vlastníky a rovněž mezi širší veřejností.

01 SOBOTOVICKÁ NIVA

Investor	Obec Sobotovice
Kat. území	Sobotovice
Realizace	1999
Program	Program péče o krajinu MŽP

Záměrem opatření bylo rozšíření stávajících možností pro rozmnožování obojživelníků v nivě pod dálnicí (VKP Na rybníkách) a vytvoření zcela chybějících možností pro rozmnožování obojživelníků nad dálnicí (VKP Nádavky).

REALIZOVANÁ OPATŘENÍ

V rámci opatření byly v zájmovém území vyhloubeny tři drobné vodní tůně dotované výhradně průsaky hladiny spodních vod. Jedna tůň byla vyhloubena v pravobřežní nivě pod dálnicí (VKP Na rybníkách) a dvě tůně v levobřežní nivě nad dálnicí (VKP Nádavky).

VYHODNOCENÍ

V dolní tůni dochází jen k pomalému rozvoji mokřadní vegetace v souvislosti s nevyrovnaným vodním režim (vysychání v důsledku odčerpávání vody a odvodnění do zahloubeného koryta Šatavy).

V obou horních tůních je díky pramenným vývěřům a mělce položené hladině spodní vody stabilní vodní režim s jen minimálními poklesy v letním období. V dolní tůni došlo ihned během prvního vegetačního období k masovému rozvoji mokřadní vegetace. V následujícím období je tůň poněkud poškozována činností ondatr. Právě tato tůň je dnes významnou a stabilizovanou rozmnožovací lokalitou obojživelníků. V horní tůni došlo ihned po dokončení k využívání pro ryby s likvidací mokřadní vegetace a vysokou eutrofizací v důsledku přikrmování ryb.

Realizované opatření na jedné straně doplnilo a rozšířilo rozmnožovací místa pro populace obojživelníků v rozsáhlé ploše prostředí vhodném pro suchozemskou fázi jejich života. Na druhé straně ovšem došlo k částečné degradaci tůní činností ondatr, nasazením ryb nebo odčerpáváním vody.

02 VKP ŠIMLOCHY

Investor	Obec Vojkovice
Kat. území	Vojkovice
Realizace	2002-2003
Program	Státní fond životního prostředí

Záměrem odbahnění (revitalizace) rybníka – rybníčního ekosystému byla obnova vhodných podmínek pro rozvoj mokřadních společenstev, zejména živočichů (ptáků a obojživelníků), na tradičně významném mokřadu - rybníku. Nedílnou součástí záměru bylo také vytvoření krajinářsky hodnotné mokřadní lokality s možností budoucího využití v rámci ekologické výchovy a ekoturistiky.

Netradičně pojaté odbahnění rybníka vytvořilo v nevídaném rozsahu předpoklady pro plnohodnotné obnovení vhodných podmínek nejen pro hnízdění mokřadních ptáků, ale také pro populace obojživelníků, populaci užovek, společenstva bezobratlých mokřadních živočichů a v neposlední řadě také pro mokřadní rostlinná společenstva. Po rozvoji mokřadních porostů lze očekávat i hnízdění těch ptačích druhů, které odtud již zcela vymizely. Dokonce lze očekávat i zahrnutí druhů pro rybník zcela nových. Členité a rozsáhlé mokřadní porosty poskytnou v budoucnu vhodné podmínky i pro průtah mokřadních ptáků nebo jejich letní pelichání, při kterém více nebo méně ztrácejí možnost letu a vyžadují pro toto pro ně kritické období dostatek příležitostí pro úkryt.

REALIZOVANÁ OPATŘENÍ

V rámci komplexního odbahnění a opravy rybníka o výměře zhruba 4 ha byl vybudován nový nápusťný a výpusťný objekt, bylo provedeno opevnění východního návětrného břehu (včetně mělké bermy opevněné pod hladinou laťovým plůtkem pro umožnění rozvoje ochranného pásu mokřadních porostů), pod přítokem byla pod hladinou vybudována kamenná hrázka pro zachycování splavenin a podél břehů byly provedeny roztroušené výsadby dřevin (hlavně vrb) včetně zatravnění. Klíčovým opatřením z hlediska ochrany přírody bylo vytvoření rozsáhlé mělké mokřadní plochy trvale izolované od hladiny rybníka zemní hrázkou (rozvoj mokřadních společenstev tak v této ploše nebude jakkoliv negativně ovlivňován rybí obsádkou) s průceznými segmenty pro zajištění dostatečného zavodňování z hlavní části rybníka a dále rozsáhlé mělké litorální zóny v přímé návaznosti na zmíněnou izolovanou mokřadní plochu a také podél větší části severního břehu rybníka. Do mělké litorální zóny byl zahrnut i původní ostrůvek, na kterém byly ořezány vrby a po obvodu upraven břeh do mírnějšího sklonu. Mělká litorální zóna umožní v následujících letech rozvoj členitých ploch mokřadních porostů.

VYHODNOCENÍ

Hned první sezóna 2004 po opětovném napuštění rybníka prokázala vysokou efektivitu revitalizace rybníka a jeho mimořádný význam z hlediska mokřadních společenstev živočichů. Navíc je třeba si uvědomit, že sukcese mokřadní vegetace je teprve na samém počátku a teprve po několika letech lze očekávat plné naplnění tohoto potenciálu. Pouze některé mělké plochy litorální zóny podél severního břehu již zarostly houštinami rákosu a orobince, pomístně se objevily porosty puškorce a vzácně také růžově kvetoucího

šmelu okoličnatého (*Butomus umbellatus*) zařazeného na Červeném seznamu ohrožených druhů naší květeny. V dalších mělčinách včetně izolované mokřadní plochy doposud sporadicky vyrostly pouze šťovíky. Všechny mělčiny byly počátkem léta bohatě zarostlé ponořenou vegetací. Uvedený rozvoj mokřadních porostů je nenahraditelný z hlediska života společenstev mokřadních živočichů. Poskytuje jim nezbytnou potravu, možnosti k úkrytu nebo výstavbě bezpečných hnízd. Již v dalším vegetačním období lze očekávat další explozivní rozvoj mokřadních porostů v izolované mokřadní ploše a navazujících plochách mělké litorální zóny.

Zejména v izolované mokřadní ploše byly sledovány užovky obojkové. Plocha se ihned stala stěžejní pro rozmnožování zdejších populací obojživelníků. Zjištěno bylo již 6 druhů a dle předpokladů chybí pouze jediný – blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*) se ve vodách rybníka jistě v dalších letech také objeví. Výskyt dalších druhů je vzhledem k dlouhodobému stavu a vývoji krajiny v okolí rybníka dnes již jen ztěží reálný. Nejpočetněji se zde v roce 2004 úspěšně rozmnožily populace ropuchy zelené (*Bufo viridis*) a skokana skřehotavého – *Rana ridibunda* (další zástupce vodních zeleně zbarvených skokanů – skokan zelený *Rana kl. esculenta* se tu objevil v souladu s poznatky z minulých let jen vzácně). Z dalších druhů byla nalezena ropucha obecná (*Bufo bufo*), rosnička zelená (*Hyla arborea*) a skokan štihlý (*Rana dalmatina*). Populace těchto tří druhů se budou do dalších let nepochybně zvyšovat.

Také mokřadní ptáci na revitalizaci rybníka zareagovali ihned. Úspěšně vyhníždil pár labutí velkých (*Cygnus olor*), dva páry potápky roháče (*Podiceps cristatus*), alespoň jeden pár drobné potápky malé (*Tachybaptus ruficollis*) nebo více párů lysky černé (*Fulica atra*). Na rybníku zahnízdily i čtyři druhy kachen – kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), polák velký (*Aythya ferina*), polák chocholačka (*Aythya fuligula*) a zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*). Posledně jmenovaný je na zdejším rybníku skutečnou raritou a je to vůbec poprvé co tento druh úspěšně vyhníždil tak blízko k Brnu. Tak daleko od tradičních hnízdišť tohoto druhu v jihomoravských údolních nivách. Další druhy kachen zde byly pozorovány na průtahu – kopřivka obecná (*Anas strepera*), čírka modrá (*Anas querquedula*) nebo hvízdák euroasijský (*Anas penelope*). Více dalších druhů mokřadních ptáků bylo zastíženo na průtahu a potulkách. Šlo například o volavku popelavou (*Ardea cinerea*), kvakoše nočního (*Nycticorax nycticorax*), rybáka obecného (*Sterna hirundo*), písíka obecného (*Actitis hypoleucos*), kulíka říčního (*Charadrius dubius*) nebo konipase lučního (*Motacilla flava*). Zcela mimořádný význam pro vodní ptáky zaujala zemní hrázka izolující mokřadní plochu. Stala se jejich pravidelným stanovištěm. Dnes je bujně porostlá vegetací a v dalších letech by mohla sehrát významnou roli i při jejich hnízdění.

Ptačí osazenstvo rybníka bylo tedy hned v první sezóně až nečekaně pestré a bohaté. Přesto, že doba hnízdění začínala v zásadě bez jakýchkoliv mokřadních porostů. Již v příštím roce lze očekávat další rozšíření ptačího společenstva a do dalších let se počet hnízdících druhů bude postupně rozšiřovat o další. Například o slípku zelenonohou (*Gallinula chloropus*), motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), rákosníka velkého (*Acrocephalus arundinaceus*) a rákosníka obecného (*Acrocephalus scirpaceus*) nebo i některé další druhy kachen. Po dalším rozšíření a zestárnutí mokřadních porostů (pro

hnízdění mokřadních ptáků jsou klíčové husté zbytky loňských rákosových a orobincových porostů) lze očekávat i hnízdění některých velmi vzácných druhů jako je bukáček malý (*Ixobrychus minutus*), chrástal vodní (*Rallus aquaticus*) nebo cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*). Tedy druhů, které jsou dnes vážně ohroženy nejen po celé jižní Moravě. Výrazně pestřejší a početnější mohou být i výskyty nehnízdících protahujících a potulujících se ptáků.

Revitalizace vedla k mimořádně efektivní obnově vhodných podmínek pro rozvoj společenstev mokřadních živočichů.

Revitalizovaný rybník, postižený před realizací obecnou degradací, s využitím netradičních prvků a postupů se stal vzorovým příkladem pro odbahnování rybníků podobného charakteru.

03 VKP UNKOVICKÉ LOUKY

Investor	LČR LZ Židlochovice
Kat. území	Unkovice
Realizace	2001
Program	Program péče o krajinu MŽP

Záměrem opatření bylo regenerovat podmínky pro rozmnožování obojživelníků v tradiční lokalitě (aktuálně víceméně již zazemněné a nefunkční) a současně podmínky pro obecný rozvoj mokř. společenstev rostlin a živočichů.

REALIZOVANÁ OPATŘENÍ

V rámci opatření byla provedena regenerace (odbahnění) stávající tůně včetně redukce náletových dřevin za účelem zajištění dostatečného oslunění.

VYHODNOCENÍ

Ve zregenerované tůni proběhla rychlá a překotná sukcese mokřadní vegetace. Byl zjištěn výskyt některých vzácných a ohrožených druhů rostlin jako je masový výskyt šmelu okoličnatého (*Butomus umbellatus*). Z dalších druhů byl nalezen například kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), lakušník nebo rdest vzplývavý. V nejhlubších místech prohloubené tůně se udržuje voda i během suchých letních období.

Realizované opatření vytvořilo (obnovilo) chybějící vhodné podmínky pro rozmnožování obojživelníků a lokalita je dnes v tomto směru v dotčeném úseku toku Šatavy velmi významná (ojedinělá).

04 VKP KLUČINY

Investor	Obec Žabčice
Kat. území	Žabčice
Realizace	1999-2000
Program	Program péče o krajinu MŽP

Záměrem opatření bylo vytvořit vhodné podmínky pro rozmnožování obojživelníků v dotčeném území, kde tyto v zásadě zcela chyběly, protože stávající obdelníková tůň byla postižena vysokou rybí obsádkou.

REALIZOVANÁ OPATŘENÍ

1999

V rámci prací byla provedena úprava části nevhodného strmého břehu stávající obdelníkové tůně, vyhloubení nové velké tůně při okraji luční enklá-

vy, vyhloubení drobné lesní tůně a odbahnění kanálu s pomístním prohloubením. Tůně jsou dotovány výhradně průsaky hladiny spodních vod.

2000

V rámci prací bylo provedeno jednak pročištění toku mezi VKP a návesním rybníkem (pramenem, který celou oblast celoročně dotuje) a současně byla vytvořena plocha pro rozvoj mokřadních společenstev.

VYHODNOCENÍ

V nově vyhloubené velké tůni v louce došlo k postupnému rozvoji mokřadní vegetace, ale postupně zde došlo k nežádoucímu nasazení rybí obsádky, která ji z hlediska záměru poněkud degradovala. V drobné „lesní“ tůni nedošlo díky zastínění k rozvoji mokřadní vegetace a naopak se zde projevuje vyšší stupeň eutrofizace – souvislý pokryv vodní hladiny okřehkem. Přesto se tu ale obojživelníci rozmnožují – zejména *Triturus vulgaris*.

Realizovaná opatření vytvořila vhodné podmínky pro rozmnožování obojživelníků v dotčeném prostoru, ale následně došlo ke znehodnocení velké tůně nasazením rybí obsádky. Drobná tůň je postižena vysokým zastíněním a patrně neúnosným hnitím. V obou tůních se udržuje určité množství vody i během suchých letních období.

05 REVITALIZACE VODOTEČÍ ŽABČICE - PŘÍSNOTICE

Investor	Vodohospodářská správa
Kat. území	Žabčice, Přísnovice
Realizace	1999-2000
Program	Program revitalizace říčních systémů

Záměrem opatření bylo jednak vytvoření vhodných podmínek pro rozvoj stanovištně odpovídajících mokřadních společenstev rostlin a živočichů a jednak stabilizace vodního režimu v rovinaté nivě se zpomalením odtoku z pramenného území.

Různorodá soustava vodních tůní vytvořila solidní předpoklady pro plnohodnotné zajištění vhodných životních podmínek pro populace obojživelníků, pro rozvoj stanovištně odpovídajících společenstev bezobratlých mokřadních živočichů a v neposlední řadě také pro odpovídající rozvoj mokřadních rostlinných společenstev.

REALIZOVANÁ OPATŘENÍ

V rámci revitalizačních opatření byla v rovinaté nivě říčky Štavy provedena regenerace toku Žabčice včetně dolních partií bezejmenného pravostranného přítoku v délce zhruba jednoho kilometru s doprovodnými vegetačními úpravami (dosadbami břehového porostu) a vyhloubením několika drobných až středně velkých různorodých vodních tůní (různě hlubokých a s různými sklony břehů) zcela izolovaných od vlastního toku a tudíž dotovaných výhradně průsaky z jeho koryta prostřednictvím ukrytých průcezných kamenných segmentů.

Regenerované koryto bylo v celé délce pročištěno v původní meandrující trase. Mírně meandrující koryto bylo doplněno pevnými dřevěnými prahy pro zpomalení odtoku a zvýšení hladiny.

Veškerá zemina byla odvezena mimo celou zájmovou plochu. Při budování tůň nebyly vytvářeny žádné hrázky s cílem nadržování vody, ale tůně byly výhradně pouze zahloubeny do stávajícího terénu.

VYHODNOCENÍ

V současné době je sukcese mokřadní vegetace a osídlování a rozvoj odpovídajících společenstev mokřadních živočichů v tůních již završeno a především prostřední tůň je aktuálně mimořádně významným biotopem. Mimo jiné se v ní rozmnožují některé druhy obojživelníků jako je čolek obecný (*Triturus vulgaris*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), skokan štíhlý (*Rana dalmatina*) nebo vodní skokani. Bohatě se v tůni rozvinula i společenstva bezobratlých mokřadních živočichů.

Vytvořená soustava vodních tůň obohatila tuto oblast nivy říčky Šatavy o novou plnohodnotnou lokalitu mokřadních společenstev rostlin a živočichů drobných vodních ploch včetně populací zvláště chráněných druhů obojživelníků.

Regenerace koryta vodoteče přispělo k optimalizaci vodního režimu v dotčeném pramenném území celého povodí říčky Šatavy.

06 OBNOVA MOKŘADNÍCH BIOTOPŮ V KNÍŽECÍM LESE

Investor	LČR LZ Židlochovice
Kat. území	Nosislav
Realizace	1998-1999
Program	Program péče o krajinu MŽP

Záměrem opatření byla optimalizace (regenerace) podmínek pro populace obojživelníků (potažmo obecně pro rozvoj mokřadních společenstev rostlin a živočichů), které byly na všech vhodných (historických) místech na pokraji využitelnosti a zpravidla již díky vysokému zazemnění a nedostatku vody neumožňovaly úplné dokončování rozmnožovacích cyklů živočichů.

REALIZOVANÁ OPATŘENÍ

1998

V rámci prací byl obnoven Nosislavský mokřad na celkové ploše cca 2,70 ha. Zazemněné terénní deprese byly odbahněny. V horní části mokřadu byla vedle hlavní tůně zřízena soustava oddělených mělkých a hlubších tůň. V dolní části mokřadu byl ponechán ostrůvek s vrbami. Po učitých úsecích břehů hlavních tůň v obou částech mokřadu byly ponechány rozsáhlé mělčiny pro umožnění rozvoje mokřadních společenstev. Zemina byla rozprostírána do úrovně okolního terénu, takže nedošlo k vytvoření nežádoucích vysokých valů zeminy. Naopak se podařilo ještě poměrně rozsáhlé zamokřené plochy ponechat v původním podmáčeném stavu.

V severní části lesního komplexu byly prohloubeny (odbahněny) tři větší „lesní“ tůně s cílem maximálně prodloužit dobu zavodnění. Jižní tůň pravidelně zcela vysychá (periodická tůň). Jedna ze severních tůň je podkovitého tvaru, stinná obklopená lesním porostem, druhá při okraji lesa má dostatek světla a je zarostlá pestrými mokřadními společenstvy. Obě severní tůně dnes nevysychají ani v době největšího sucha.

V délce cca 2 kilometrů bylo obnoveno (odbahněno) původní meandrující koryto staré Šatavy s cílem plynulého rozvodu vody po celém lesním komplexu (vylepšení vodních poměrů) vč. Nosislavského mokřadu.

1999

Na základě sledování Nosislavského mokřadu provedena další drobnější doplňková opatření spočívající v plošném snížení úrovně terénu v prostoru horní části mokřadu s cílem zajistit (rozšířit) vhodné podmínky pro rozmnožování obojživelníků v podobě mělkých vodních ploch (tůň). Opatření bylo nezbytné zejména proto, aby byla vhodná trdliště obojživelníků maximálně rozšířena i za nižšího stavu vodní hladiny v mokřadu. Aktuální stav způsoboval nežádoucí podmáčené okolních porostů a polí.

VYHODNOCENÍ

Na základě sledování obnovených mokřadů v sezóně 1999 byly cíle rozsáhlých opatření naplněny. Především Nosislavský mokřad se rychle stal rájem mokřadních rostlin a živočichů. Opětovně zde byly registrovány hnízdní výskyty lysky černé, slípky zelenonohé a potápky malé. Za potravou sem pravidelně zaletovala volavka popelavá a bylo zde pozorováno až několik lovičích ledňáčků říčních. K pravidelným (asi jen tahovým) patřila pozorování vodouše kropenatého. Podstatně se zlepšily podmínky pro rozmnožování obojživelníků. U některých druhů byl dokonce pozorován nápadně patrný nárůst početnosti (ropucha obecná, kuňka ohnivá, vodní skokani). Nově byla přímo na mokřadu zjištěna i užovka obojková (dříve se tu vyskytovala jen sporadicky). Během rychlé sukcese vegetace byl mokřad již v květnu charakterizován pestrobarevnou mozaikou typických lužních druhů jako je lakušník, kosatec žlutý, halucha vodní, rukev obojživelná nebo šmel okoličnatý (u všech byl registrován zásadní nárůst početnosti oproti stavu před realizací).

Vylepšila se vodní bilance tůň v severním cípu lesního komplexu. Ve všech třech došlo k ukončení rozmnožovacího vývoje obojživelníků. K vylepšení vodní bilance došlo v důsledku odbahnění a obnovení toku staré Šatavy došlo také na Nosislavském mokřadu. Zkušenosti z této sezóny (mimo jiné mimořádně suché) prokázaly, že mokřady jsou dostatečně dotovány průsaky spodních vod, případně pramennými vývěry i za krajně nepříznivých klimatických podmínek. Zatímco v širokém okolí v době největšího sucha povrchová voda zcela zmizela (zcela bez vody byla i nová Šatava), tak v severních tůňích a v obou částech mokřadu (především v horní části) bylo vody dostatek.

Pro populace obojživelníků poskytuje mokřad dnes optimální podmínky v časném jaru za vysokého vodního stavu. Poté voda poměrně rychle opadá a zůstává pouze v nejhlubších jezerech, která jsou značně postižena vysokými rybími obsádkami a tak je úplný vývoj naprosté většiny vývojových stadií zpravidla nereálný. Voda v mokřadu je navíc značně znečištěna přímým napojením na starou Šatavu. Od hlavních jezer izolované tůně a vyhloubené plošné deprese navíc rovněž rychle vysychají.

Severní tůně (dotované výhradně průsaky hladiny spodních vod) poskytují ideální podmínky pro rozmnožování obojživelníků a pouze v abnormálně suchých letech příliš často vysychají – především pokud jde o jižní tůň. V tůňích nedochází díky silnému zastínění prakticky k žádnému rozvoji mokřadní vegetace.

Vodní režim mokřadu je díky nevyrovnanosti vydatnosti staré Šatavy

(pramenů v prostoru Žabčic) je značně nevyrovnaný.

Realizované opatření vytvořilo velmi vhodné podmínky pro populace obojživelníků v prohloubených severních tůních, i když do určité míry omezených výrazným kolísáním vodní hladiny. V Nosislavském mokřadu jsou vhodné podmínky značně postiženy také příliš vysokou živelnou rybí obsádkou.

07 VKP ŽELÍZKA

Investor	Obec Přisnotice
Kat. území	Přisnotice
Realizace	1999
Program	Program péče o krajinu MŽP

Záměrem opatření bylo rozšíření stávajících možností pro rozmnožování obojživelníků v nivě dolního toku Šatavy.

REALIZOVANÁ OPATŘENÍ

V rámci prací byly v levobřeží vyhloubeny (v případě severní tůně šlo o odbahnění stávající deprese a izolace od toku) dvě tůně. Tůně jsou dotovány výhradně průsaky z říčky, případně hladiny spodních vod.

VYHODNOCENÍ

V dolní tůni dochází k rychlému rozvoji vegetace v důsledku časného letního vysychání (ovlivňování podzemních vod odběry pro vodárenské účely), čímž se urychluje proces zazemňování. Tuň není díky tomu z hlediska rozmnožování obojživelníků (možnosti úplného dokončení vývoje) dnes plnohodnotná. V tůni klade snůšky pouze *Rana dalmatina*.

V horní tůni dochází k rychlému rozvoji mokřadní a jiné vegetace v důsledku pozdního letního vysychání (ovlivňování podzemních vod odběry pro vodárenské účely), čímž se urychluje proces zazemňování. Přesto je tuň z hlediska rozmnožování obojživelníků plnohodnotná a zpravidla dochází k úplnému dokončení vývoje (včetně početné populace *Triturus vulgaris*).

Realizované opatření v případě horní tůně doplnilo a rozšířilo rozmnožovací místa pro populace obojživelníků v rozsáhlé ploše prostředí vhodném pro suchozemskou fázi jejich života. Především pro populaci čolka obecného *Triturus vulgaris*.

Na druhé straně jsou obě tůně (zejména dolní) znehodnocovány výraznými poklesy hladiny spodních vod v letním období v důsledku odčerpávání podzemních vod pro vodárenské účely.

08 TERMANEC

Investor	LČR LZ Židlochovice
Kat. území	Nosislav
Realizace	2000
Program	Program péče o krajinu MŽP

Záměrem opatření bylo regenerovat podmínky pro rozmnožování obojživelníků v tradiční lokalitě a současně podmínky pro obecný rozvoj mokřadních společenstev rostlin a živočichů.

REALIZOVANÁ OPATŘENÍ

V rámci prací bylo původní koryto říčky v celkové délce cca 150 metrů různorodě prohloubeno. Rameno (tůň) je dotováno výhradně průsaky spodních vod.

VYHODNOCENÍ

Ve zregenerované části ramene proběhla rychlá a překotná sukcese mokřadní vegetace. Byl zjištěn výskyt některých vzácných a ohrožených druhů rostlin jako je rdest vzplývavý, šmel okoličnatý (*Butomus umbellatus*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) nebo žebratka bahenní (*Hottonia palustris*). V nejhlubších místech prohloubené tůně se udržuje voda i během suchých letních období.

Realizované opatření obnovilo vhodné podmínky pro rozmnožování obojživelníků (včetně velmi početné populace *Triturus vulgaris*) a obecný rozvoj mokřadních společenstev rostlin a živočichů.